ИЗВЕШТАЈ ЗА СОЦИО-ПОЛИТИЧКО ИСТРАЖУВАЊЕ НА ЈАВНОТО МИСЛЕЊЕ

СПРОВЕДЕНО ОД
НАЦИОНАЛНИОТ ДЕМОКРАТСКИ ИНСТИТУТ И ТИМ ИНСТИТУТ

Февруари - Март 2020

ТИМ Институт
истражување, квалитет, развој

NDI
NATIONAL DEMOCRATIC INSTITUTE FOR INTERNATIONAL AFFAIRS

Извештајот за ова истражување беше подготвен од страна на Националниот демократски институт (НДИ) и Тим Институт. Гледиштата изразени во овој извештај не значи дека ги претставуваат ставовите на НДИ.

Содржина

I Методологија на истражувањето
II Демографска структура на испитаниците
III Општа состојба
IV Доверба во институции и одобрување на работата
V Наклонетост и перцепција за политички партии и лидери
VI Парламентарни избори и изборни атрибути
VII Пристапување кон НАТО и ЕУ и Преспански договор
VIII Важни реформи
IX Медиуми и дезинформации
X Мерки за млади, образование, вработување и иселување
XI Главни наоди

I. МЕТОДОЛОГИЈА НА ИСТРАЖУВАЊЕТО

МЕТОДОЛОГИЈА НА ИСТРАЖУВАЊЕ

КВАНТИТАТИВНО ИСТРАЖУВАЊЕ: НАЦИОНАЛНО РЕПРЕЗЕНТАТИВНО НА 1,212 ИСПИТАНИЦИ

КВАЛИТАТИВНО ИСТРАЖУВАЊЕ :16 ФОКУС ГРУПИ СО НЕОПРЕДЕЛЕНИ ГЛАСАЧИ

МЕТОДОЛОГИЈА НА ИСТРАЖУВАЊЕ	КВАНТИТАТИВНО: ЛИЦЕ В ЛИЦЕ, CAPI ИСТРАЖУВАЊЕ	КВАЛИТАТИВНО ИСТРАЖУВАЊЕ – ФОКУС ГРУПИ
Популација	Граѓани на Република Северна Македонија, возраст 18+	Неопределени граѓани на Република Северна Македонија, возраст 18+, во 11 градови низ земјата
Дизајн на примерокот	Национално репрезентативен повеќестепен стратификуван примерок на 1212 испитаници, возраст 18+. Домаќинствата се дистрибуирани пропорционално во урбани и рурални населени места, имајќи ја предвид етничката припадност на граѓаните	Неопределни граѓани Фокус групите се балансирани според пол, возраст, образование, работен статус и етничка припадност
Големина на примерок	1212 испитаници Маргина на грешка: ±2,81% Ниво на доверба 95%	16 фокус групи Вкупно 131 учесници Во просек по 8 испитаници по група
Временска рамка	26.02.2020 – 05.03.2020	07.02.2020 – 28.02.2020
Истражувачки тим	Анкетарска мрежа: 45 анкетари 10 регионални супервизори	3 модератори 5 транскриптори 20 регрутери
Просечно времетраење на едно интервју / Групната дискусија	25 минути	120 минути

TEAM Institute research, quality and development

NDI NATIONAL DEMOCRATIC INSTITUTE

МЕТОДОЛОГИЈА НА КВАЛИТАТИВНИ ИСТРАЖУВАЊА

- Целите на квалитативното истражување е да се разберат мислењата и искуствата на учесниците, да се идентификуваат причините за нивните верувања, однесувања и перцепции.
- За време на процесот на регрутирање, сите учесници добија објаснување за природата и целите на истражувањето со цел да имаат јасна слика за темите кои ќе бидат предмет на дискусија, како и за тоа што се очекува од нив.
- За потребите на регрутацијата на неопределени граѓани за секоја фокус група се користеше регрутациски прашалник.
- На сите учесници им беа гарантирани анонимноста и заштитата на личните податоци. Сите учесници потпишаа согласност за учество и објавување на информации од истражувањето без откривање на личните податоци.
- Претставници од НДИ ги следеа сите 16 фокус групи и го супервизираа процесот на регрутација.
- Резултатите од оваа квалитативна студија треба да бидат земени како индикатори за гледиштата и однесувањето на учесниците во овие групни дискусии и тие не треба безусловно да се прифатат како репрезентативни за ставовите и мислењата на сите граѓани во Република Северна Македонија.

ПОЛИТИЧКИ КОНТЕКСТ

- ✓ На **3 јануари** е формирана новата техничка влада, со цел спроведување на договорените предвремени парламентарни избори, во која учествуваат министри и заменици министри од опозицијата
- ✓ На **11 февруари** Собранието го ратификуваше протоколот за членство во НАТО
- ✓ На **15 февруари** Собранието ја разреши техничката министерка за труд и социјална политика Рашела Мизрахи поради непочитување на Уставот во врска со користење на новото име на државата
- ✓ На **16 февруари** Собранието го изгласа Законот за јавно обвинителство и истиот ден се распушти, со донесување на Решение за распишување предвремени парламентарни избори
- ✓ На **21 февруари** Алијанса за Албанците склучи предизборна коалиција со Алтернатива
- ✓ **Во текот на февруари**, опозицијата објави нови снимки („бомби“) за наводна вмешаност на Зоран Заев во судството, а се појавија и неколку снимки за наводна врска и услуги кои ги бара висок политички функционер од ВМРО-ДПМНЕ (Антонио Милошоски) од судии на Врховниот суд
- ✓ На **26 февруари** регистриран е првиот случај на заболен од Корона вирусот
- ✓ На **28 февруари** СДСМ договори предизборна коалиција со Движењето БЕСА
- ✓ На **2 март**, Европската комисија даде позитивен извештај за Република Северна Македонија и даде препорака за почеток на пристапните преговори во пресрет на Самитот на Европскиот совет за ЕУ – Западен Балкан кој ќе се одржи во Загреб на 26 март 2020

II. ДЕМОГРАФСКА СТРУКТУРА НА ИСПИТАНИЦИТЕ

ДЕМОГРАФСКА СТРУКТУРА НА ИСПИТАНИЦИТЕ

Дистрибуција според регион

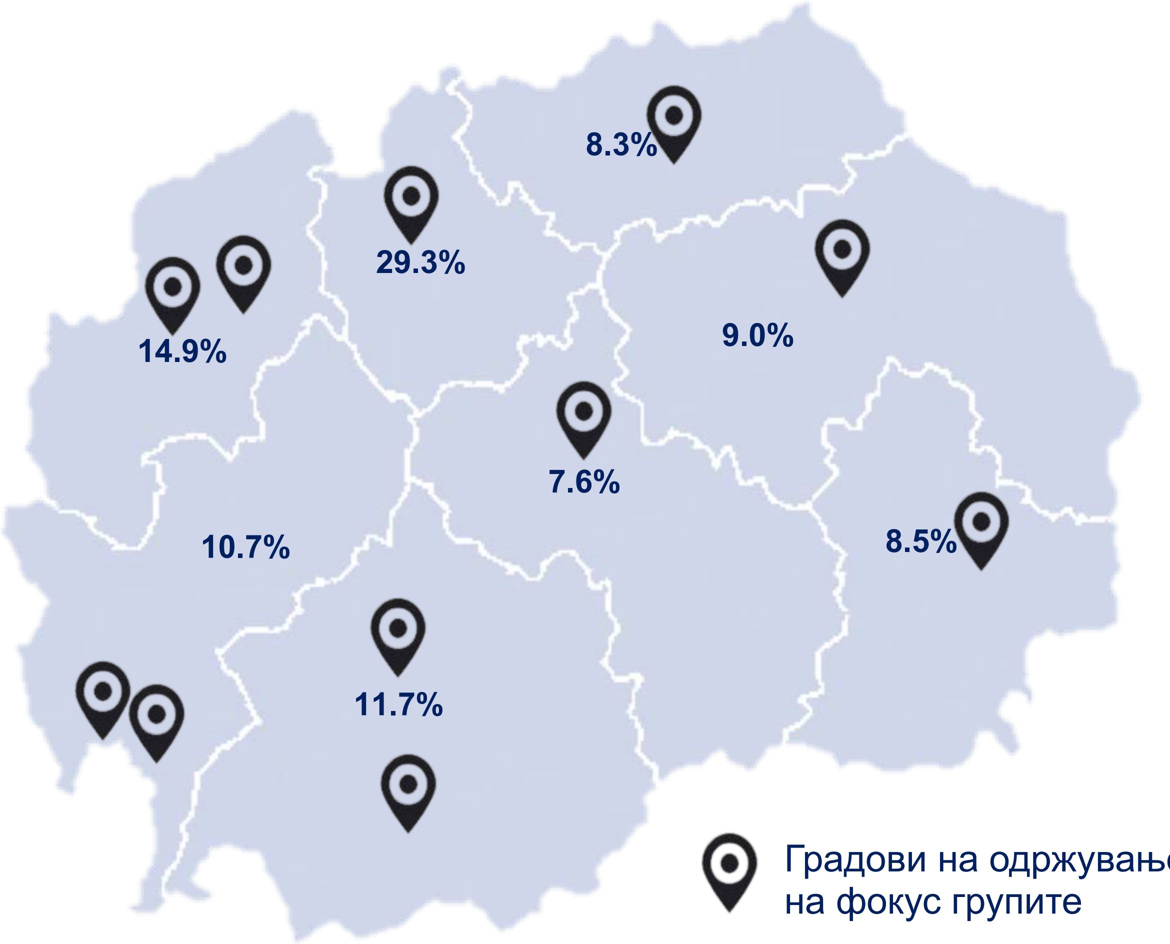

Градови на одржување на фокус групите

Урбани населени места 58%

Рурални населени места 42%

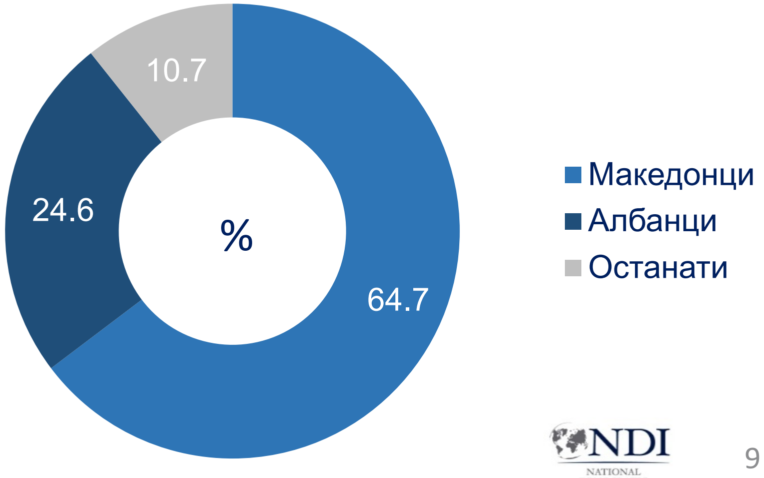

ФОКУС ГРУПИ СО НЕОПРЕДЕЛЕНИ ГЛАСАЧИ

ДАТА	ГРАД	ЕТНИЧКА СТРУКТУРА	ДОПОЛНИТЕЛНИ ИНФОРМАЦИИ
07.02.2020	Тетово	АЛБ	
08.02.2020	Штип	МКД + Останати етнички заедници	
11.02.2020	Скопје	МКД	
12.02.2020	Куманово	МКД + АЛБ + Останати етнички заедници	
13.02.2020	Скопје	АЛБ	
15.02.2020	Струга	МКД + АЛБ	
15.02.2020	Охрид	МКД	
18.02.2020	Гостивар	МКД + АЛБ + Останати етнички заедници	
21.02.2020	Скопје	МКД + АЛБ	Разочарани учесници на “Шарената револуција“
22.02.2020	Прилеп	МКД	Разочарани гласачи на ВМРО-ДПМНЕ
22.02.2020	Битола	МКД	
23.02.2020	Струмица	МКД	
22.02.2020	Велес	МКД	
26.02.2020	Штип	МКД + Останати етнички заедници	Млади на возраст од 18 до 29 год.
27.02.2020	Тетово	АЛБ	Млади на возраст од 18 до 29 год.
28.02.2020	Скопје	МКД + АЛБ+Останати етнички заедници	Млади на возраст од 18 до 29 год.

TEAM Institute research, quality and development

NDI NATIONAL DEMOCRATIC INSTITUTE

ДЕМОГРАФСКА СТРУКТУРА НА ИСПИТАНИЦИТЕ

ПОЛ

Жени 50,3% **Мажи 49,7%**

Возрасни групи

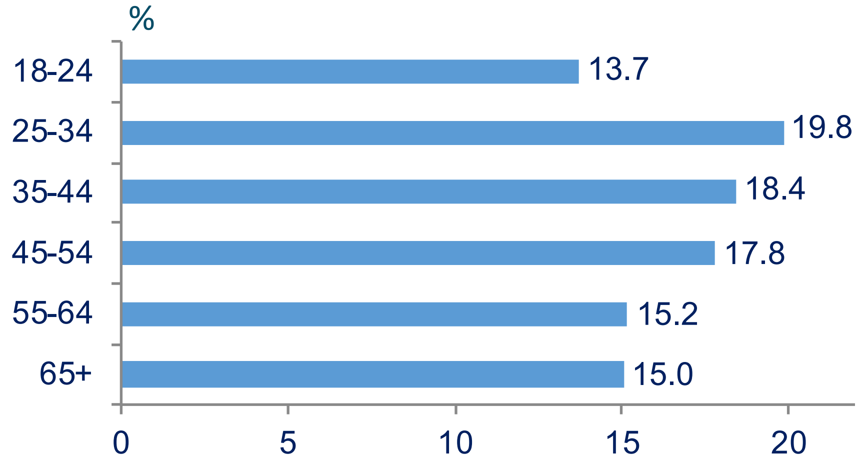

Работен статус

Образование

Основно **Средно** **Високо**

23,1% **52,9%** **24,0%**

TEAM Institute research, quality and development

NDI NATIONAL DEMOCRATIC INSTITUTE

III. ОПШТА СОСТОЈБА

ОПШТА СОСТОЈБА

Генерално, дали земјата се движи во правилна или погрешна насока?

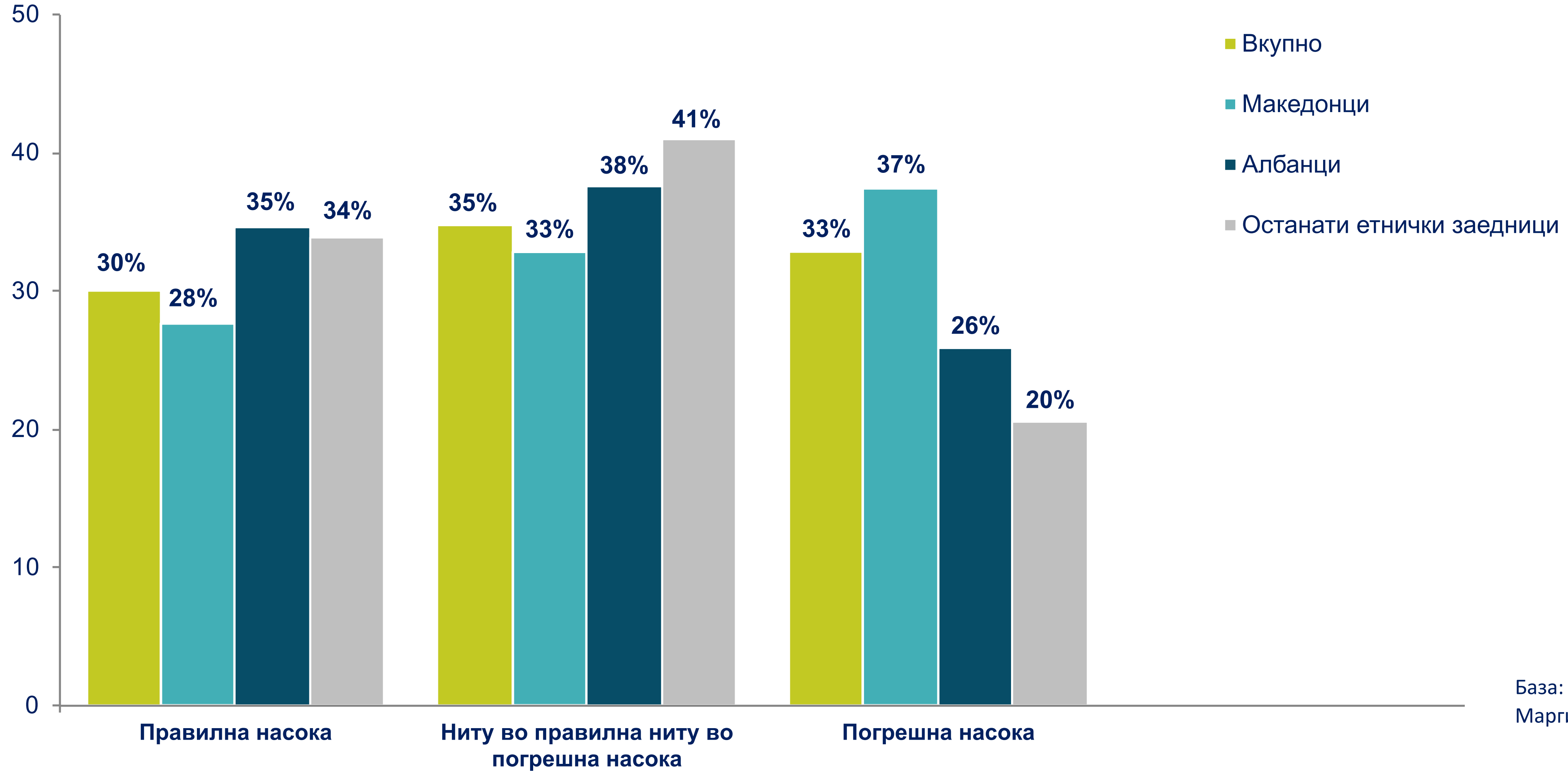

База: 1212 (сите испитаници)
Маргина на грешка ± 2,81

TEAM Institute research, quality and development

NDI NATIONAL DEMOCRATIC INSTITUTE

ОПШТА СОСТОЈБА - ФОКУС ГРУПИ

Насока во која што се движи земјата

НЕОПРЕДЕЛЕНИ ГЛАСАЧИ

- Во однос на насоката, еден од три учесници е оптимист и еден од три учесници смета дека работите се движат во погрешна насока.
- Но сепак, повеќето сметаат дека државата стагнира, односно стои во место.

НАЈГОЛЕМ ПРОБЛЕМ

Според вас, кој е најголемиот проблем со кој се соочува земјата денес?

Економски проблеми 35%

Системски проблеми 48%

База: 1212 (сите испитаници)

Маргина на грешка ± 2,81

ЖИВОТОТ НА ЛУЃЕТО СЕГА И ПРЕД ТРИ ГОДИНИ

Размислувајќи за изминатите три години, од 2017 година наваму, дали сметате дека животот на луѓето во нашата земја ...?

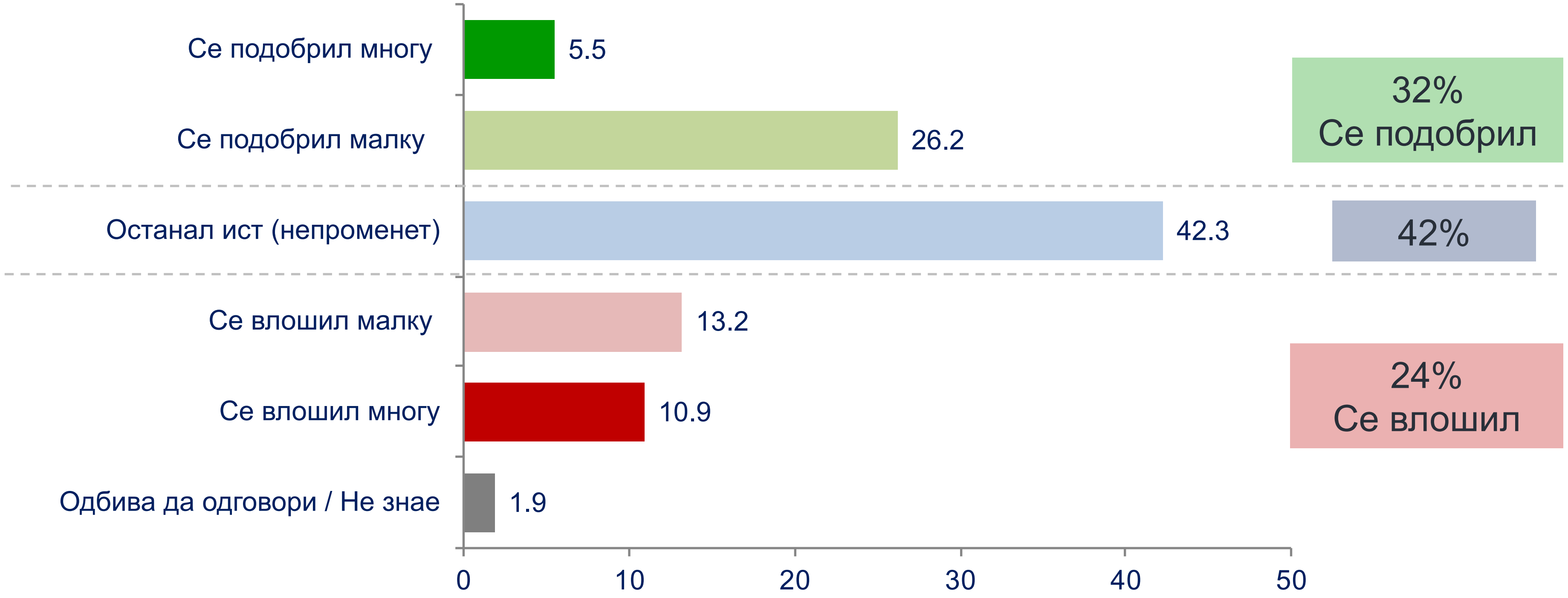

База: 1212 (сите испитаници)
Маргина на грешка ± 2,81

ЖИВОТОТ НА ЛУЃЕТО СЕГА И ПРЕД ТРИ ГОДИНИ

Размислувајќи за изминатите три години, од 2017 година наваму, дали сметате дека животот на луѓето во нашата земја ...?

МАКЕДОНЦИ

АЛБАНЦИ

ОСТАНАТИ

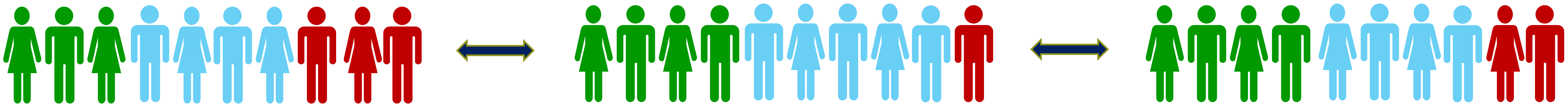

26% **30%**

43% **12%**

40% **18%**

База: 787 (сите етнички Македонци)

База: 298 (сите етнички Албанци)

База: 127 (други етнички заедници)

- Се подобри
- Остана ист
- Се влоши

TEAM Institute
research, quality and development

NDI
NATIONAL DEMOCRATIC INSTITUTE

ГЛАВНА ПРИЧИНА ЗА ПОДОБРУВАЊЕ

Според Вас, која причина довела до промена на животот на граѓаните во нашата земја на ПОДОБРО?

ОТВОРЕНО ПРАШАЊЕ

Економски прашања 28%

База: 1212 (сите испитаници)
Маргина на грешка ± 2,81

TEAM Institute research, quality and development

NDI National Democratic Institute

ГЛАВНА ПРИЧИНА ЗА ВЛОШУВАЊЕ

Според Вас, која причина довела до промена на животот на граѓаните во нашата земја на ПОЛОШО?

ОТВОРЕНО ПРАШАЊЕ

Економски прашања 28%

База: 1212 (сите испитаници)

Маргина на грешка + 2,81

ОПШТА СОСТОЈБА - ФОКУС ГРУПИ

Насока во која што се движи земјата

НЕОПРЕДЕЛЕНИ ГЛАСАЧИ

ПРИЧИНИ ПОРАДИ КОИ ЗЕМЈАТА СЕ ДВИЖИ ВО …

ПОГРЕШНА НАСОКА

СТОИ ВО МЕСТО

ПРАВИЛНА НАСОКА

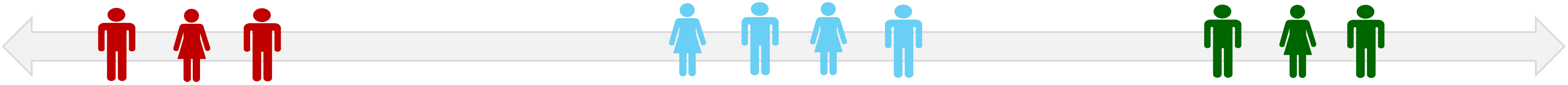

ВЛАДЕЕЊЕ НА ПРАВОТО

СЕ МЕНУВААТ ЕДИНСТВЕНО ПОЛИТИЧАРИТЕ, ЗЕМЈАТА ОСТАНУВА ИСТА

МИНИМАЛНА ПЛАТА, НАТО, СЛОБОДА НА ГОВОР

ОПШТА СОСТОЈБА - ФОКУС ГРУПИ

Генерално, неопределените граѓани се против одржување на изборите

Предвремените парламентарни избори се:

- Залудно трошење на државните пари
- Создаваат тензии и поделби
- Вредни единствено за партиите

Граѓаните се:
- Разочарани, апатични и незадоволни
- Без надеж дека ќе дојде до значајна позитивна промена во општеството

*За сосема мал дел од учесниците овие избори се пресудни за насоката во која ќе се движи општеството

IV. ДОВЕРБА ВО ИНСТИТУЦИИ И ОДОБРУВАЊЕ НА РАБОТАТА

ОДОБРУВАЊЕ НА РАБОТАТА

Дали ја одобрувате или не ја одобрувате целокупната досегашна работа на ... ?

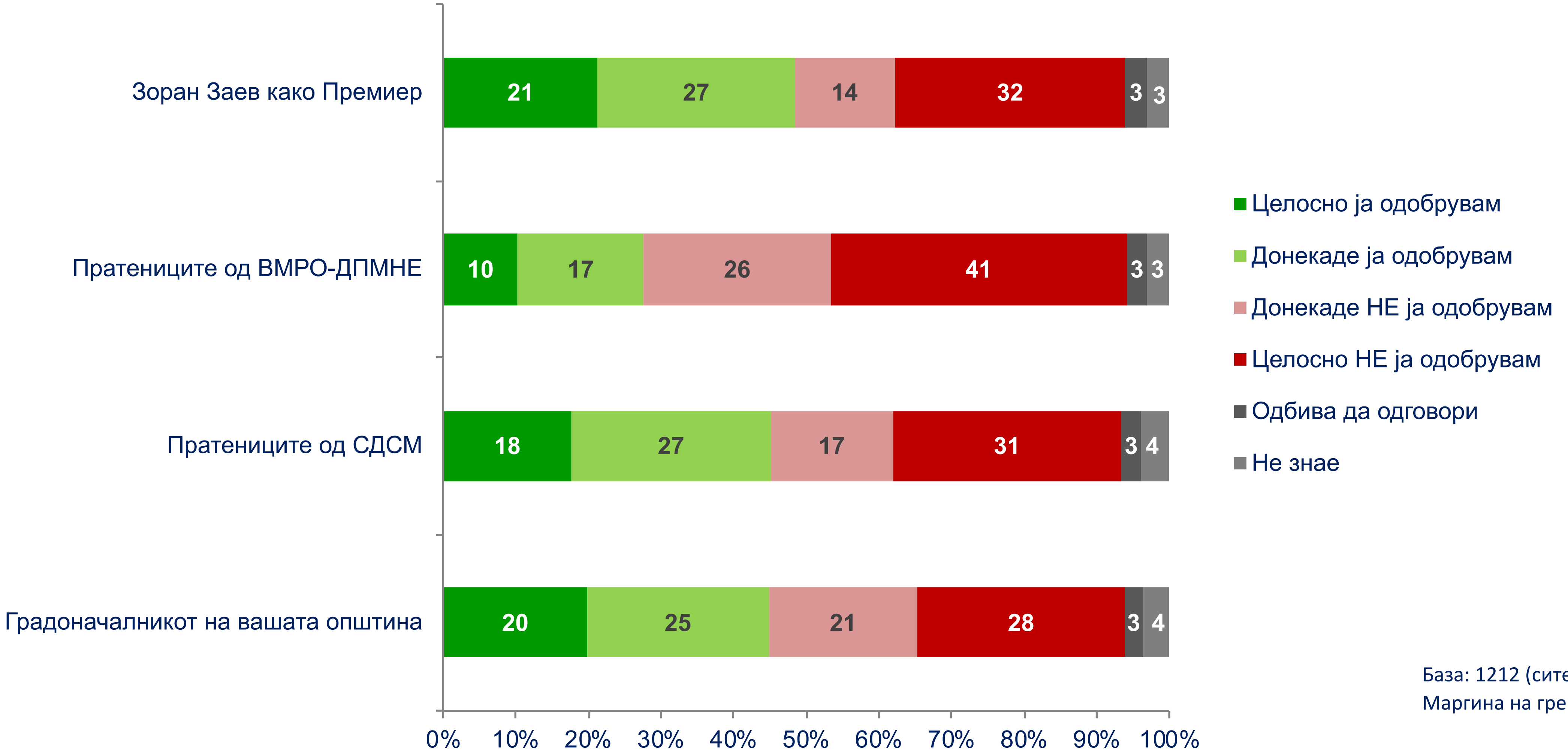

База: 1212 (сите испитаници)
Маргина на грешка ± 2,81

TEAM Institute research, quality and development

NDI NATIONAL DEMOCRATIC INSTITUTE

ОДОБРУВАЊЕ НА РАБОТАТА

Дали ја одобрувате или не ја одобрувате целокупната досегашна работа на ... ?

Зоран Заев како Премиер

- Ја одобрувам
- Не ја одобрувам
- Не знае / Одбива

МАКЕДОНЦИ

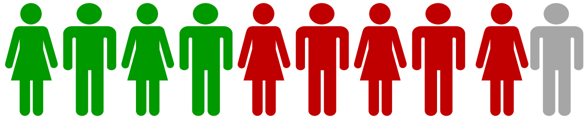

41% 54%

АЛБАНЦИ

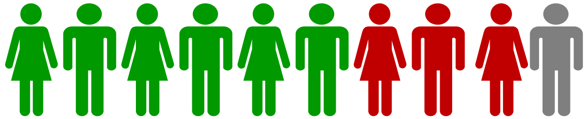

64% 28%

ОСТАНАТИ

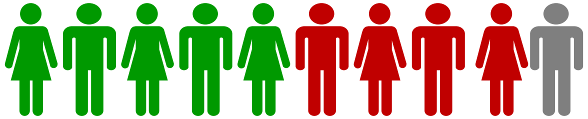

55% 38%

Градоначалникот на вашата општина

- Ја одобрувам
- Не ја одобрувам
- Не знае / Одбива

МАКЕДОНЦИ

44% 50%

База: 787 (сите етнички Македонци)

АЛБАНЦИ

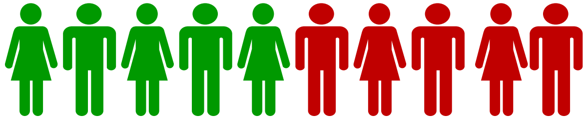

47% 47%

База: 298 (сите етнички Албанци)

ОСТАНАТИ

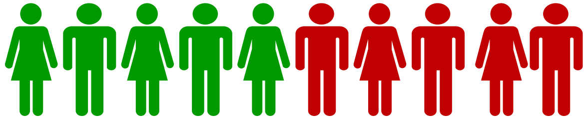

48% 46%

База: 127 (други етнички заедници)

TEAM Institute research, quality and development

NDI NATIONAL DEMOCRATIC INSTITUTE

ОДОБРУВАЊЕ НА РАБОТАТА

Дали ја одобрувате или не ја одобрувате целокупната досегашна работа на ... ?

Пратениците од ВМРО-ДПМНЕ

- Ја одобрувам
- Не ја одобрувам
- Не знае / Одбива

МАКЕДОНЦИ		АЛБАНЦИ		ОСТАНАТИ	
38%	58%	3%	85%	23%	72%

Пратениците од СДСМ

- Ја одобрувам
- Не ја одобрувам
- Не знае / Одбива

МАКЕДОНЦИ		АЛБАНЦИ		ОСТАНАТИ	
39%	56%	56%	33%	57%	38%

База: 787 (сите етнички Македонци)

База: 298 (сите етнички Албанци)

База: 127 (други етнички заедници)

TEAM Institute research, quality and development

NDI NATIONAL DEMOCRATIC INSTITUTE

ДОВЕРБА ВО ИНСТИТУЦИИ

До кој степен им верувате или не им верувате на секоја од следниве институции?

База: 1212 (сите испитаници)
Маргина на грешка ± 2,81

V. НАКЛОНЕТОСТ И ПЕРЦЕПЦИЈА ЗА ПОЛИТИЧКИ ПАРТИИ И ЛИДЕРИ

НАКЛОНЕТОСТ КОН ПОЛИТИЧКИ ПАРТИИ

Ве молам кажете ми дали имате многу благонаклонето, донекаде благонаклонето, донекаде неблагонаклонето или многу неблагонаклонето мислење за секоја политичка партија?

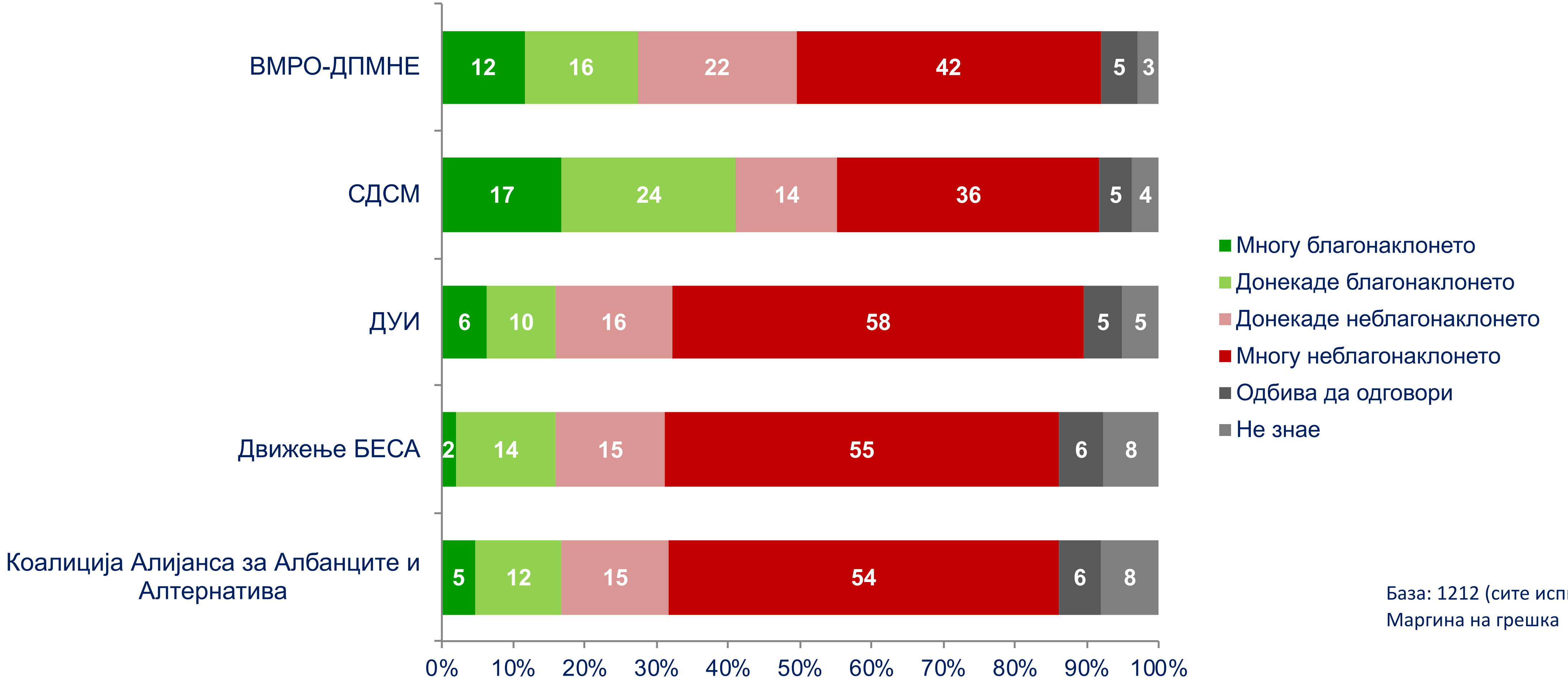

База: 1212 (сите испитаници)
Маргина на грешка ± 2,81

TEAM Institute research, quality and development

NDI National Democratic Institute

НАКЛОНЕТОСТ КОН ПОЛИТИЧКИ ПАРТИИ

Ве молам кажете ми дали имате многу благонаклонето, донекаде благонаклонето, донекаде неблагонаклонето или многу неблагонаклонето мислење за секоја политичка партија?

ВМРО-ДПМНЕ

Благонаклонето
Неблагонаклонето
Одбива / Не знае

	МАКЕДОНЦИ	АЛБАНЦИ	ОСТАНАТИ
Благонаклонето	37%	7%	18%
Неблагонаклонето	57%	82%	73%

СДСМ

Благонаклонето
Неблагонаклонето
Одбива / Не знае

	МАКЕДОНЦИ	АЛБАНЦИ	ОСТАНАТИ
Благонаклонето	36%	49%	52%
Неблагонаклонето	57%	41%	36%

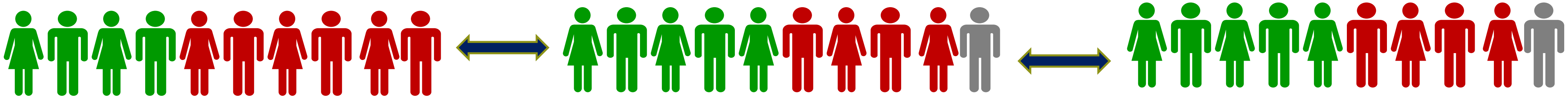

База: 787 (сите етнички Македонци)

База: 298 (сите етнички Албанци)

База: 127 (други етнички заедници)

TEAM Institute research, quality and development

NDI National Democratic Institute

НАКЛОНЕТОСТ КОН ПОЛИТИЧКИ ПАРТИИ

Ве молам кажете ми дали имате многу благонаклонето, донекаде благонаклонето, донекаде неблагонаклонето или многу неблагонаклонето мислење за секоја политичка партија?

BASHKIMI DEMOKRATIK PËR INTEGRIM

- Благонаклонето
- Неблагонаклонето
- Одбива / Не знае

	МАКЕДОНЦИ		АЛБАНЦИ		ОСТАНАТИ	
	Благонаклонето	Неблагонаклонето	Благонаклонето	Неблагонаклонето	Благонаклонето	Неблагонаклонето
BASHKIMI DEMOKRATIK PËR INTEGRIM	8%	83%	37%	54%	19%	65%
ALEANCA për SHQIPTARËT / ALTERNATIVA	6%	79%	45%	46%	16%	62%
LËVIZJA BESA	9%	77%	30%	60%	28%	50%

ALEANCA për SHQIPTARËT

ALTERNATIVA

- Благонаклонето
- Неблагонаклонето
- Одбива / Не знае

LËVIZJA BESA

- Благонаклонето
- Неблагонаклонето
- Одбива / Не знае

TEAM Institute research, quality and development

База: 787 (сите етнички Македонци)

База: 298 (сите етнички Албанци)

База: 127 (други етнички заедници)

NDI NATIONAL DEMOCRATIC INSTITUTE

ПЕРЦЕПЦИЈА ЗА ПОЛИТИЧКИ ПАРТИИ - ФОКУС ГРУПИ

Перцепција на работењето на СДСМ

НЕОПРЕДЕЛЕНИ ГЛАСАЧИ

СДСМ

ШТО НАПРАВИЈА ДОБРО?

ПРИДВИЖУВАЊЕ КОН ЗАПАД, ИНКЛУЗИВНИ

- Јасна прозападна ориентација / чекори за приближување кон НАТО и ЕУ
- Покачување на минималната плата и пензиите
- Мерки за социјално ранливи групи
- Поголема слобода на изразување и говор
- Транспарентност и полесен пристап до информации
- Меѓуетнички соживот

ВО ШТО ВЕ РАЗОЧАРАА?

НЕИСПОЛНЕТО ВЕТУВАЊЕ ЗА ПРОМЕНА НА ВЛАДЕЕЊЕ НА ПРАВОТО, КОРУМПИРАНИ КАКО ДРУГИТЕ

- Неуспешна реализација на внатрешни реформи
- Непостоење на судски завршници
- Неисполнети ветувања *"бројчаникот"* и *"ќе си лежите"*
- Продолжување со криминал и корупција
- Непотизам и партиски вработувања
- Насилно протуркување на Референдумот и промена на Уставот
- Краткорочни одлуки без анализа на одржливоста на проектот
- Хаос, безвластие
- Ги заштитија ДУИ во криминалите
- Измена на Законот за пушење

TEAM Institute research, quality and development

NDI NATIONAL DEMOCRATIC INSTITUTE

ПЕРЦЕПЦИЈА ЗА ПОЛИТИЧКИ ПАРТИИ- ФОКУС ГРУПИ

Перцепција на работењето на ВМРО-ДПМНЕ

НЕОПРЕДЕЛЕНИ ГЛАСАЧИ

ШТО НАПРАВИЈА ДОБРО?

ДИСЦИПЛИНИРАНИ, ВЛОЖУВАЊА ВО МЛАДИ

- Странски инвестиции
- Вработувања
- Доследност во спроведувањето на одлуките
- Ред и контрола во работењето
- Проекти за млади / стимулации за студенти
- Изградба на спортски сали и тениски игралишта
- Законот за пушење

ВО ШТО ВЕ РАЗОЧАРАА?

ПОДВОЈУВА, СО ПРЕМНОГУ ОГРАНИЧЕН ФОКУС

- Преголема партизираност
- Криминал и корупција, колапс по 2011 година
- Арогантност, агресивност, бруталност
- Национализам, меѓуетнички конфликти и тензии помеѓу граѓаните
- Запоставување на евроатлантската интеграција
- Немање јасен став за важни прашања (промена на име, референдум, влез во НАТО)
- Немање прозападна ориентација

ПЕРЦЕПЦИЈА ЗА ПОЛИТИЧКИ ЛИДЕРИ – ФОКУС ГРУПИ

НЕОПРЕДЕЛЕНИ ГЛАСАЧИ

Идеален светски политичар

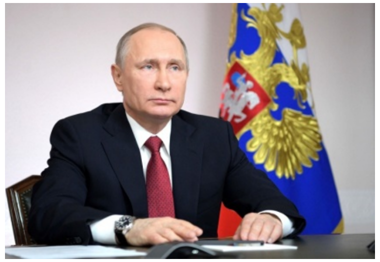

Владимир Путин

- Моќ, авторитет, цврста рака
- Ред и поредок, сигурност
- Ги штити интересите на својата држава
- Го сака својот народ
- Знае што сака, има план
- Спроведува, доследен
- Се обидува да нема војни, не провоцира

*Особено популарен кај македонските учесници

Џастин Трудо

- Млад
- Доблесен да преземе одговорност
- Води добра социјална политика
- Се грижи за малцинствата
- Мирољубив

Ангела Меркел

- Авторитет
- Став, одлучност, точност
- Скромност
- Економија, вработување

Барак Обама

- Прогресивен став
- Близок до народот
- Руши стереотипи
- Пропагира соживот и соработка

Реџеп Тајип Ердоган

- Моќ, авторитет
- Се жртвува за својот народ
- Ја крена економијата
- Ја направи Турција моќна држава

Албин Курти

- Има авторитет
- Способен е, има знаење
- Идеалист
- Реализира ветувања

*Особено популарен кај албанските учесници

Останати почесто споменати :

- Себастијан Курц
- Берни Сандерс
- Тереза Меј
- Сана Марин
- Кофи Анан
- Нелсон Мендела

НАКЛОНЕТОСТ КОН ПАРТИСКИ ЛИДЕРИ

Ве молам кажете ми дали имате многу благонаклонето, донекаде благонаклонето, донекаде неблагонаклонето или многу неблагонаклонето мислење за секој од следниве политичари?

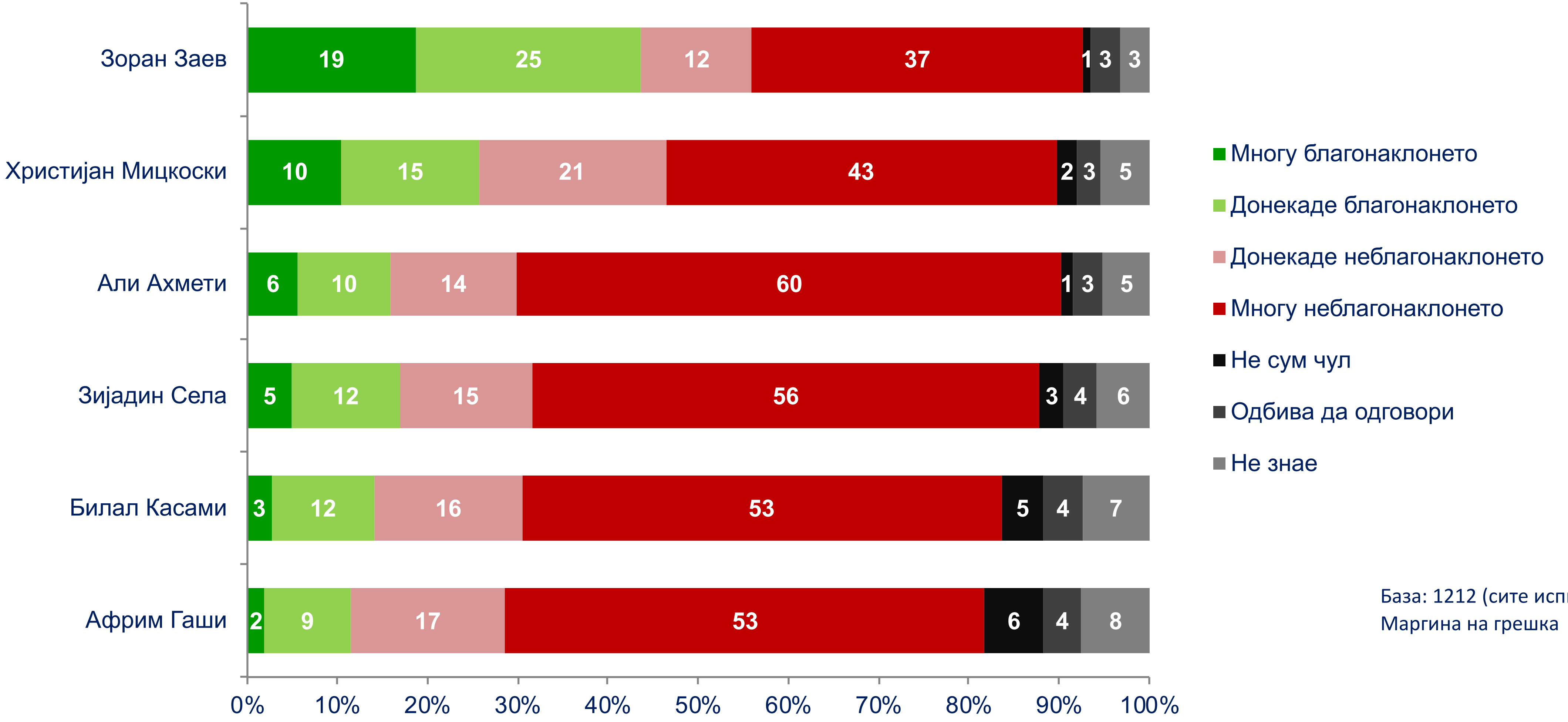

База: 1212 (сите испитаници)
Маргина на грешка ± 2,81

TEAM Institute research, quality and development

NDI NATIONAL DEMOCRATIC INSTITUTE

VI. ПАРЛАМЕНТАРНИ ИЗБОРИ И ИЗБОРНИ АТРИБУТИ

ПОДГОТВЕНОСТ ЗА ГЛАСАЊЕ

Колку е веројатно дека ќе гласате на парламентарните избори на 12 април 2020 година? Дали дефинитивно ќе гласате, веројатно ќе гласате, веројатно нема да гласате или дефинитивно нема да гласате?

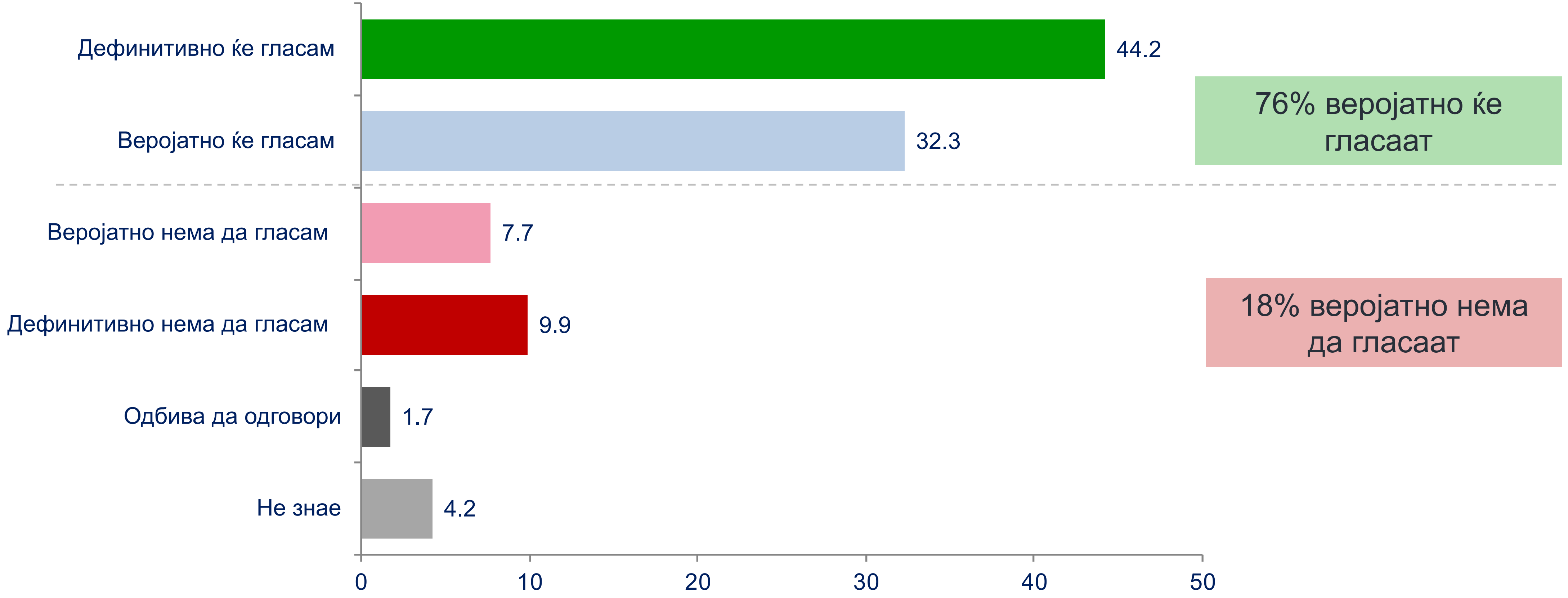

База: 1212 (сите испитаници)
Маргина на грешка ± 2,81

НИЗОК ОДЅИВ КАЈ НЕОПРЕДЕЛЕНИТЕ ГЛАСАЧИ

- ✓ Ќе има мала излезност
- ✓ Многу неважечки ливчиња
- ✓ Многу неопределени граѓани кои до самиот крај нема да знаат што да прават
- ✓ Остра борба помеѓу политичките партии во која ќе употребат какви било средства за да ги придобијат неопределените гласачи
- ✓ Неизвесен резултат до самиот крај кој ќе победи и кој ќе ја формира владата

ДОВЕРБА ВО ИЗБОРНИОТ СИСТЕМ

Колку сте уверени дека парламентарните избори во април ќе бидат слободни и фер избори?

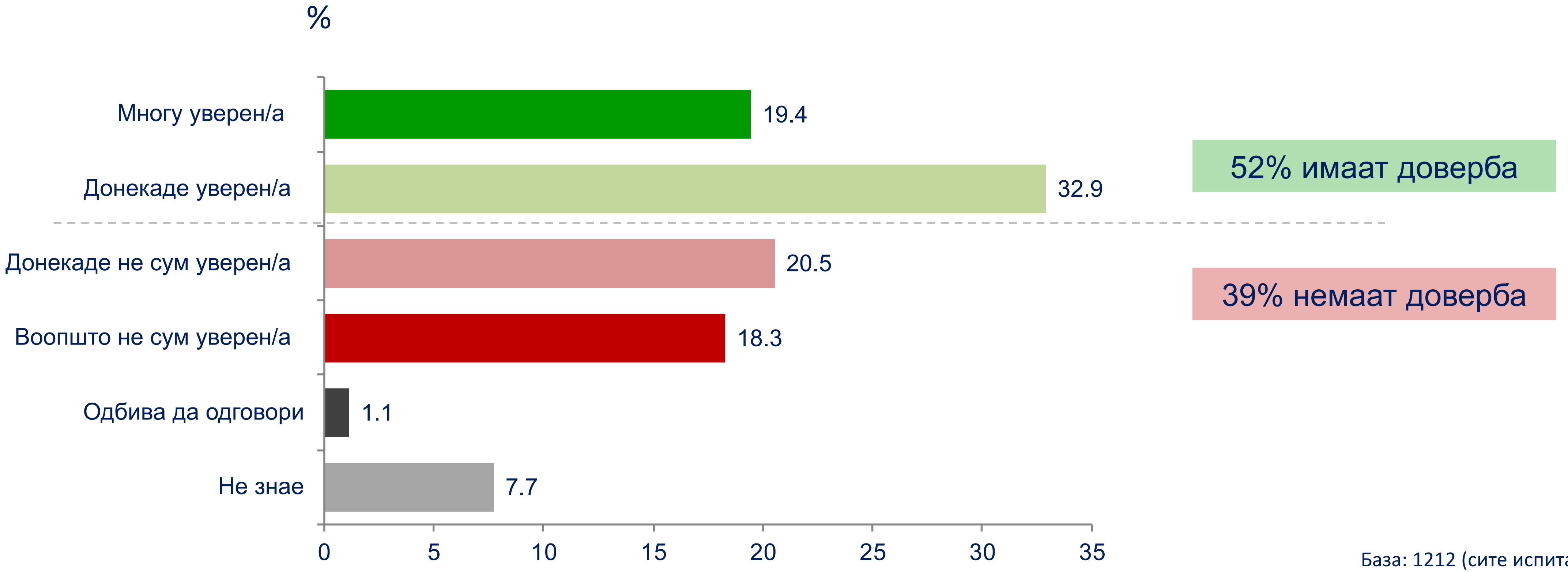

База: 1212 (сите испитаници)
Маргина на грешка ± 2,81

ИСТОРИЈА НА ПОЛИТИЧКИ ПРИТИСОК

Дали вие или некој член на вашето семејство, роднина или некој кој вие лично го познавате некогаш бил под притисок во форма на сила, закани, купување на гласот или други нелегални начини со цел да гласа на одреден начин?

ИЗЛОЖЕН НА ПРИТИСОК (познаваат некого или лично биле под притисок)

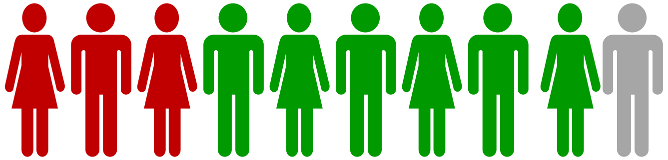

31%

База: 1212 (сите испитаници)
Маргина на грешка ± 2,81

СО ИЗЛЕГУВАЊЕТО НА ИЗБОРИ ЛУЃЕТО ПОКАЖУВААТ ...

ДОВЕРБА ВО ДЕМОКРАТИЈАТА, ГРАЃАНСКА ОДГОВОРНОСТ

- **Одлучност, самопочит и верба во моќта нивниот глас да влијае врз изборот на тоа кој ќе ја води државата**
- **Надеж дека нешто ќе се промени на подобро / Желба за промена**
- **Граѓанска должност**
- Почитување и одговорност кон сопствената држава и идните поколенија
- Демократско право на глас
- Изразување на граѓанската волја
- Дека не дозволуваат манипулација со нивните гласови
- Партиска определеност / лојалност

- Страв за сопствената егзистенција и работното место
- Исполнување на политички наредби / партиски војници
- Страв да не биде полошо

**Инструкција за учесниците: Ве молам завршете ја реченицата како што е најсоодветно за вас*

ПАРЛАМЕНТАРНИ ИЗБОРИ – ФОКУС ГРУПИ

Техника: Незавршени реченици

НЕОПРЕДЕЛЕНИ ГЛАСАЧИ

СО НЕИЗЛЕГУВАЊЕТО НА ИЗБОРИ ЛУЃЕТО ПОКАЖУВААТ ...

НЕЗАДОВОЛСТВО ОД СИСТЕМОТ И ОД ОПЦИИТЕ ЗА ПРЕТСТАВУВАЊЕ НА ГРАЃАНИТЕ

- **Револт, незадоволство и разочараност заради неисполнетите ветувања**
- **Недоверба во политичките партии**
- **Незаинтересираност за политика и за изборни активности**
- Дека не гледаат никаква опција за кого да гласаат
- Незадоволство од изборот на кандидати на пратеничките листи
- Неверување дека можат да влијаат со сопствениот глас
- Дека планираат да ја напуштат државата
- Граѓанска непослушност
- Дека имаат интегритет, размислуваат со своја глава и сакаат да променат нешто со тоа што ќе престанат да гласаат за лажните ветувања на партиите

- Неодговорност кон иднината на државата и граѓаните
- Дека дозволуваат да се манипулира со нивниот глас
- Дека дозволуваат друг да им ја креира иднината
- Дека се пасивни и инертни

**Инструкција за учесниците: Ве молам завршете ја реченицата како што е најсоодветно за вас*

TEAM Institute research, quality and development

NDI NATIONAL DEMOCRATIC INSTITUTE

ПАРЛАМЕНТАРНИ ИЗБОРИ

Ќе ви прочитам неколку изјави. Ве молам да ми кажете дали се согласувате или не се согласувате со секоја од нив

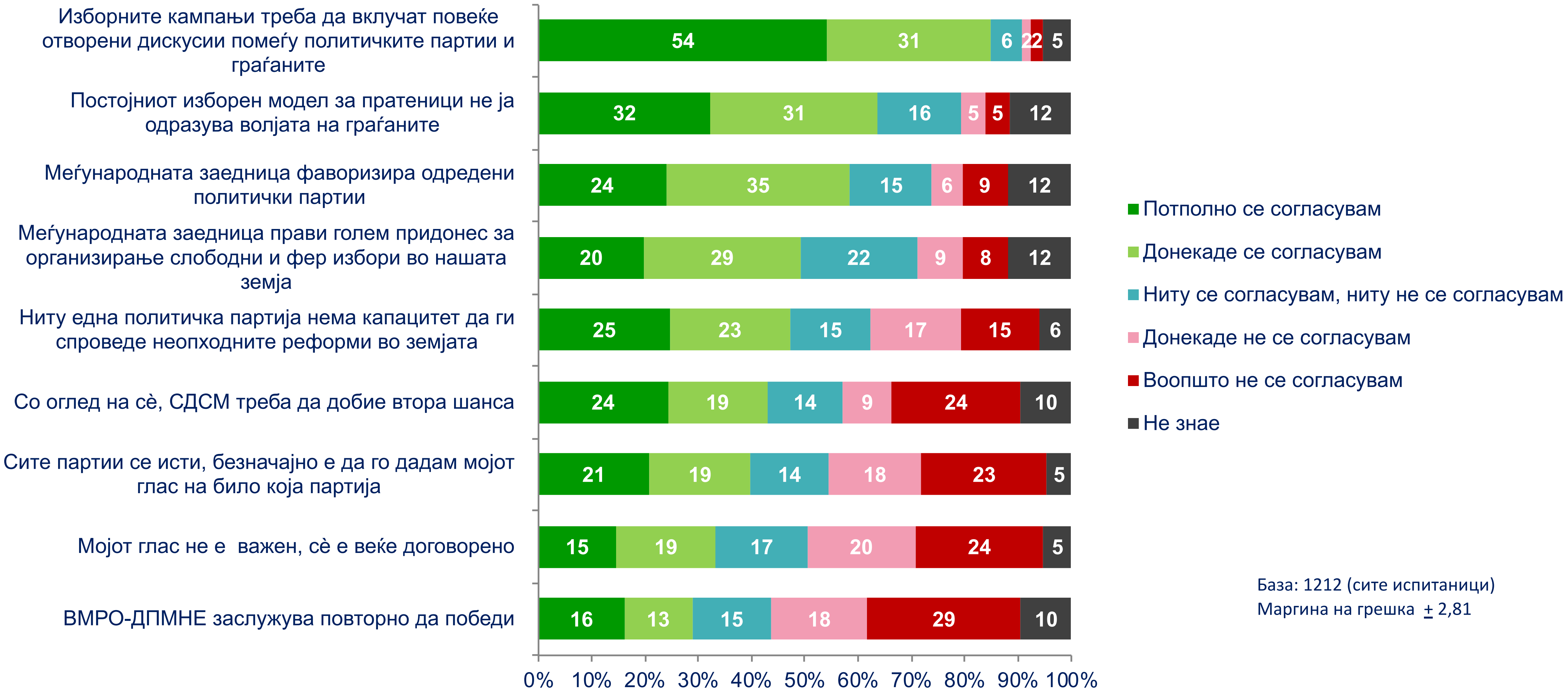

База: 1212 (сите испитаници)
Маргина на грешка + 2,81

TEAM Institute research, quality and development

NDI NATIONAL DEMOCRATIC INSTITUTE

ПАРЛАМЕНТАРНИ ИЗБОРИ

Ќе ви прочитам неколку изјави. Ве молам да ми кажете дали се согласувате или не се согласувате со секоја од нив.

ВМРО-ДПМНЕ заслужува повторно да биде избрана

Се согласувам
Не се согласувам
Одбива / Не знае

МАКЕДОНЦИ		АЛБАНЦИ		ОСТАНАТИ	
34%	42%	15%	56%	28%	52%

Со оглед на сè, СДСМ треба да добие втора шанса

Се согласувам
Не се согласувам
Одбива / Не знае

МАКЕДОНЦИ		АЛБАНЦИ		ОСТАНАТИ	
38%	42%	51%	15%	54%	21%
База: 787 (сите етнички Македонци)		База: 298 (сите етнички Албанци)		База: 127 (други етнички заедници)	

TEAM Institute research, quality and development

NDI NATIONAL DEMOCRATIC INSTITUTE

ПАРЛАМЕНТАРНИ ИЗБОРИ

Доколку парламентарните избори се одржуваат денес, за која партија би гласале?
Дали би рекле дека дефинитивно ќе гласате за таа партија или можеби ќе се предомислите?

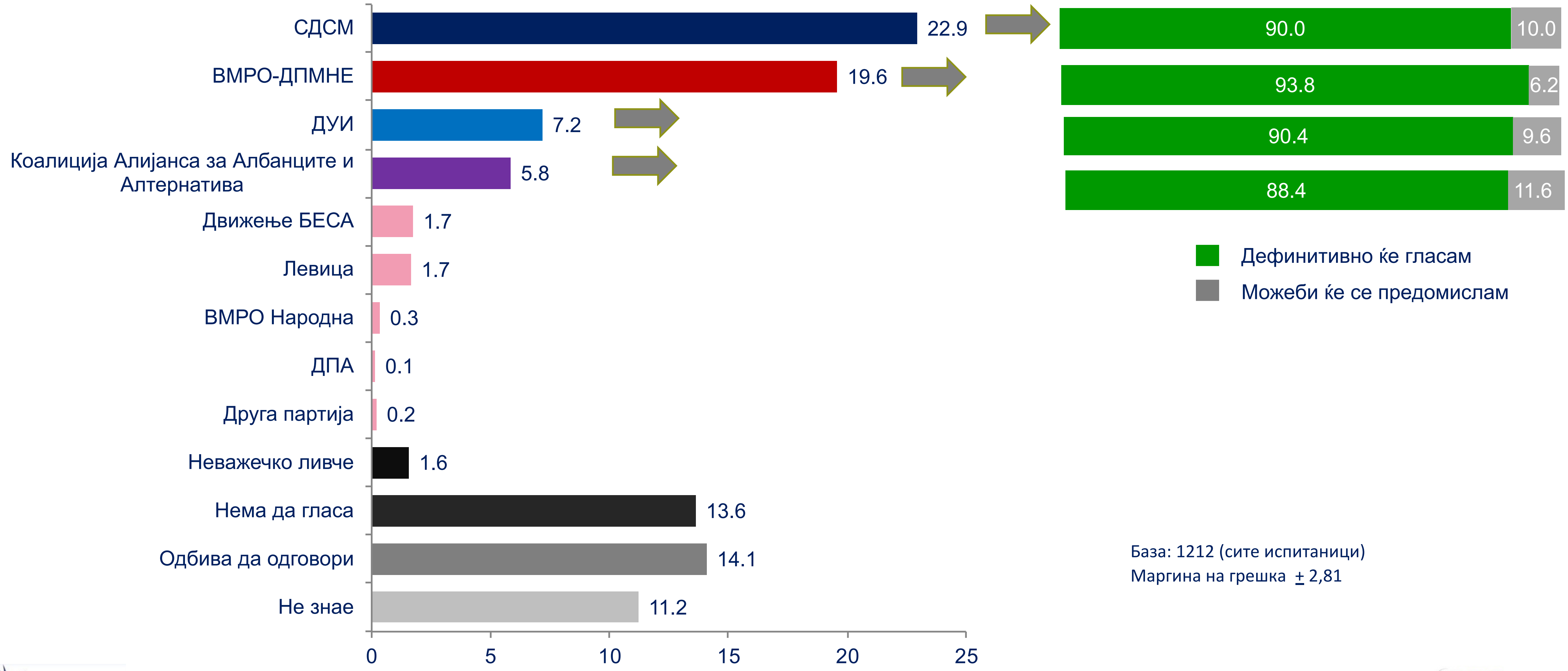

База: 1212 (сите испитаници)
Маргина на грешка + 2,81

ПАРЛАМЕНТАРНИ ИЗБОРИ

Доколку парламентарните избори се одржуваат денес, за која партија би гласале?

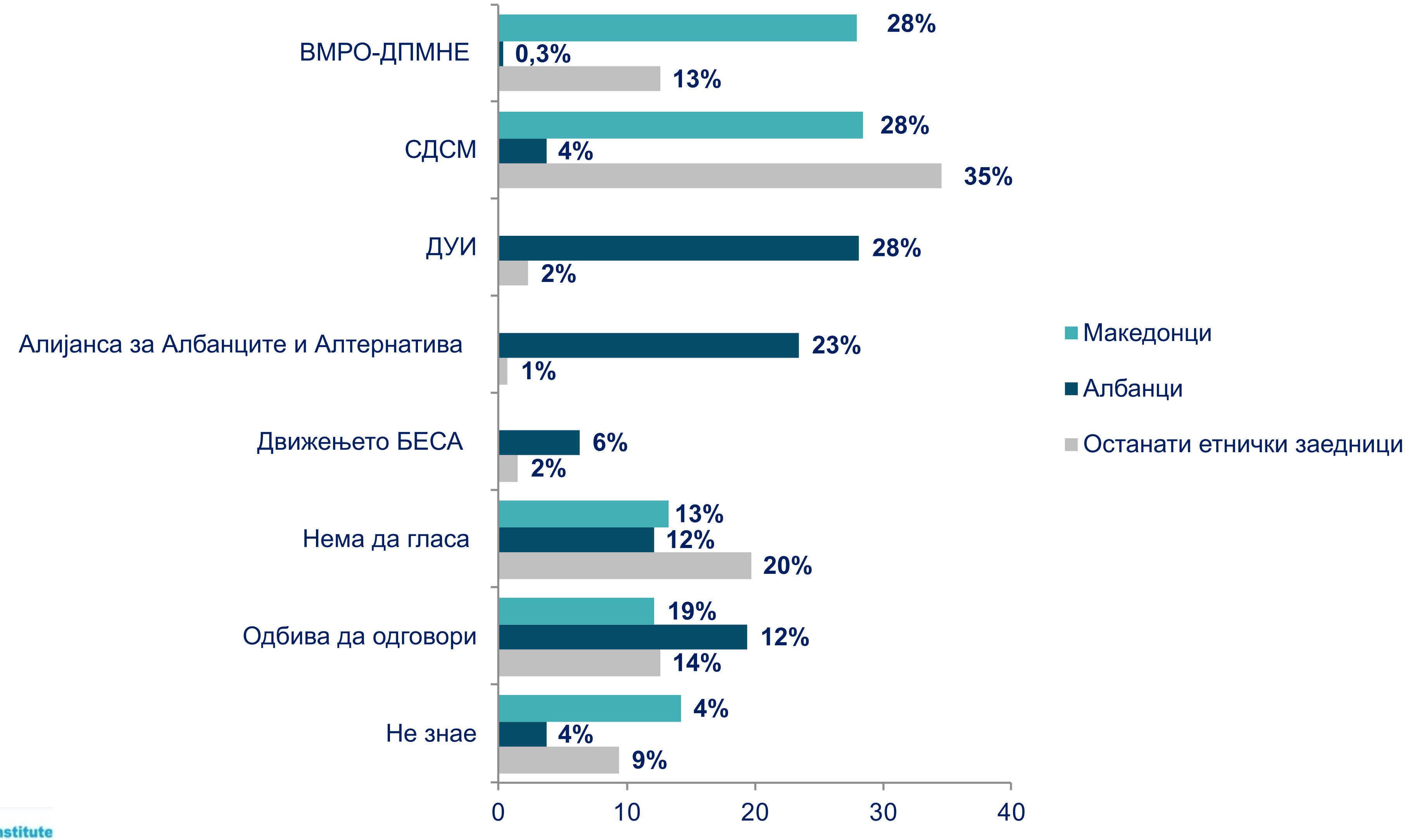

База: 1212 (сите испитаници)
Маргина на грешка + 2,81

ИЗБОРНИ АТРИБУТИ

ИЗБОРНИ АТРИБУТИ

Колку вам ви е важен секој од следните атрибути при донесување одлука која партија би ја поддржале на парламентарните избори?

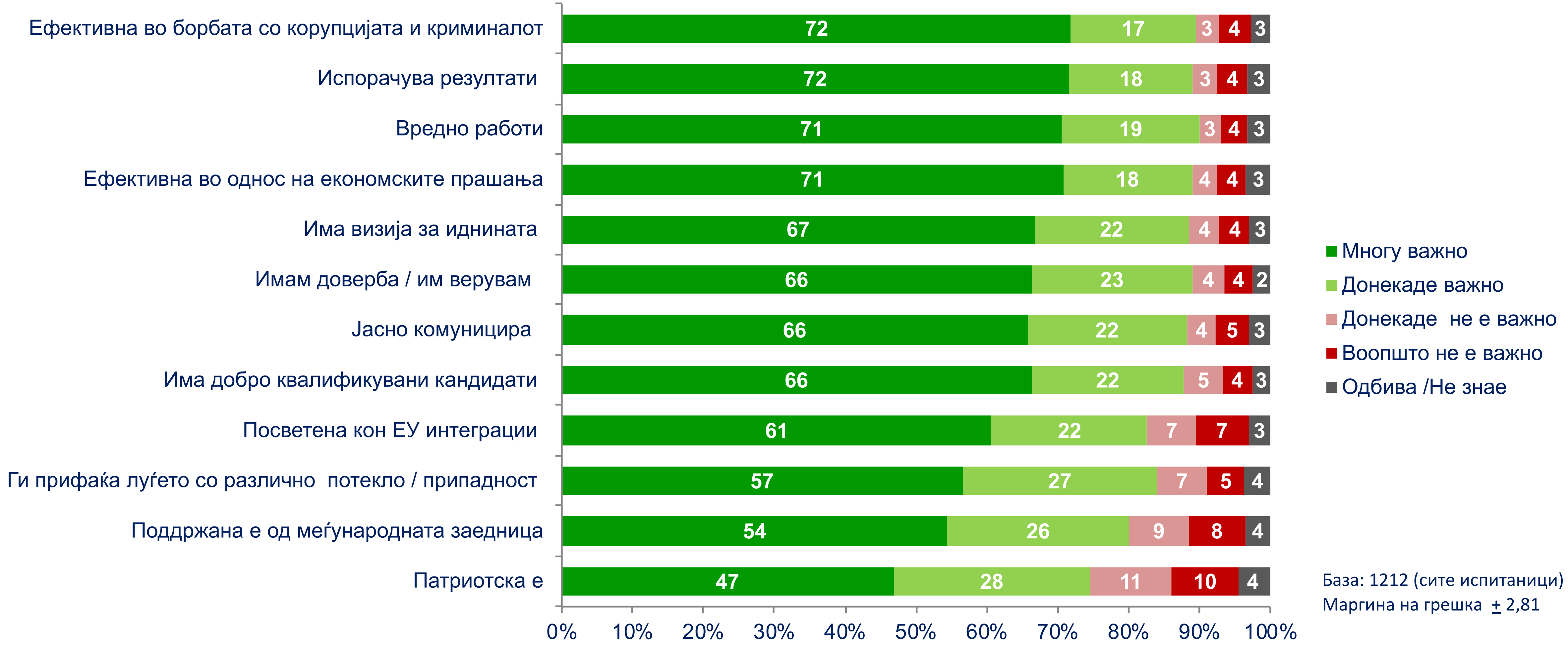

База: 1212 (сите испитаници)
Маргина на грешка ± 2,81

TEAM Institute research, quality and development

NDI National Democratic Institute

ИЗБОРНИ АТРИБУТИ

Ве молам кажете ми која партија најдобро ја опишуваат следните атрибути?

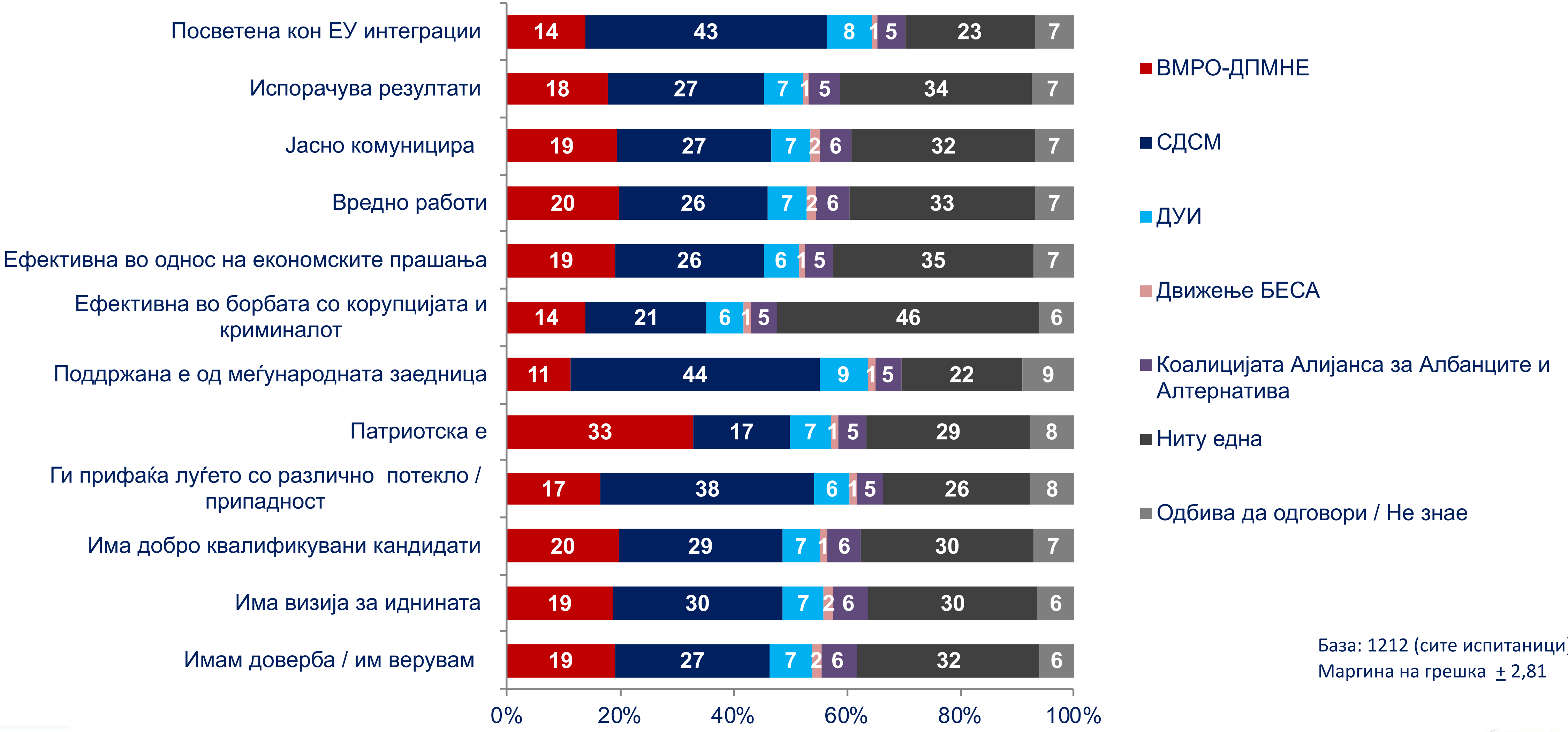

База: 1212 (сите испитаници)
Маргина на грешка ± 2,81

TEAM Institute
research, quality and development

NDI
NATIONAL DEMOCRATIC INSTITUTE

ШТО ПОСАКУВААТ ГРАЃАНИТЕ

ЛИЧЕН ИНТЕГРИТЕТ

- Чесен, да не краде, непоткуплив
- Одговорен, да ги исполнува ветувањата
- Посветен на народот и запознаен со локалните проблеми
- Личност со свој став, да не биде роб на партијата
- Да не се води од личните интереси и да не го погазува својот интегритет за да дојде на власт
- Способен и проактивен во Собранието, работна етика
- Да има политичко искуство и животно искуство
- Интелигентен, со соодветно образование, култура на говор
- Реален, скромен, без афери
- Совесен, хуман

ШТО НУДАТ ПАРТИИТЕ

СЕ СТАВА СЕБЕСИ И ПАРТИЈАТА ПРЕД ГРАЃАНИТЕ

- Послушници кои ќе можат да ги контролираат
- Лојални, марионети, партиски војници
- Корумпирани
- Алчни, лицемерни, себични
- Неискусни

*Постои перцепција дека дури и да ги поседува карактеристиките на посакуваниот пратеник, партијата преку својот систем на притисоци и влијанија е моќна да го смени или да го отстрани ваквиот политичар

ПРИОРИТЕТИ ЗА НОВИОТ СОСТАВ НА СОБРАНИЕТО – ФОКУС ГРУПИ

ПРИОРИТЕТИ ВО РАБОТАТА НА НОВИОТ СОСТАВ НА СОБРАНИЕТО:

- **Економија, инвестиции, вработувања**
- **Судство, правда**
- **Превенција на иселувањето на младите**
- Здравство
- Социјала
- Образование
- Урбанизам
- Екологија
- Администрација
- Инфраструктура
- Полиција

Дали сте заинтересирани за изборните програми на партиите?

- Поголем дел од учесниците **не се заинтересирани поради крајната недоверба** дека било што од напишаното ќе биде остварено.
- Дополнително, учесниците истакнуваат дека **не постојат значајни разлики во изборните програми на различни политичките партии** и дека политичките партии во секоја предизборна програма ги имаат истите проекти и истите предизборни ветувања како и во претходните.
- Сепак, помал дел од учесниците ги читаат изборните програми на политичките партии и се заинтересирани за понудата на политичките партии.
- Учесниците бараат **отчетност и одговорност за нереализираните ветувања во изборните програми** за кои партијата го добила мандатот.

VII. ПРИСТАПУВАЊЕ КОН НАТО И ЕУ И ПРЕСПАНСКИ ДОГОВОР

ПРЕСПАНСКИ ДОГОВОР

Во 2018 година нашата земја и Грција потпишаа договор. Колку сте запознаени со содржината на договорот?

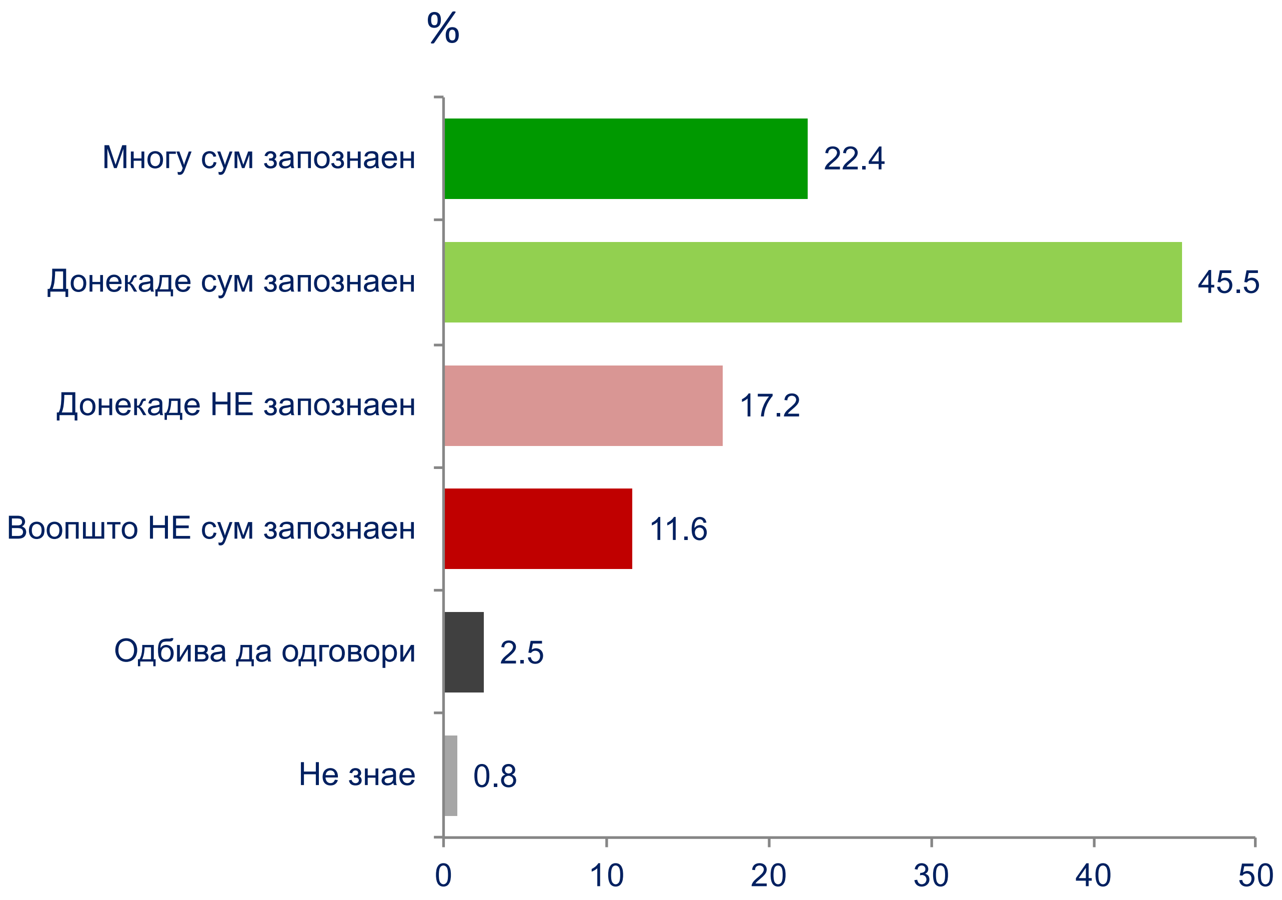

База: 1212 (сите испитаници)
Маргина на грешка ± 2,81

ПОДДРШКА ЗА ПРЕСПАНСКИОТ ДОГОВОР

Која од следниве изјави најблиску го отсликува вашето мислење од денешна гледна точка во врска со Преспанскиот договор?

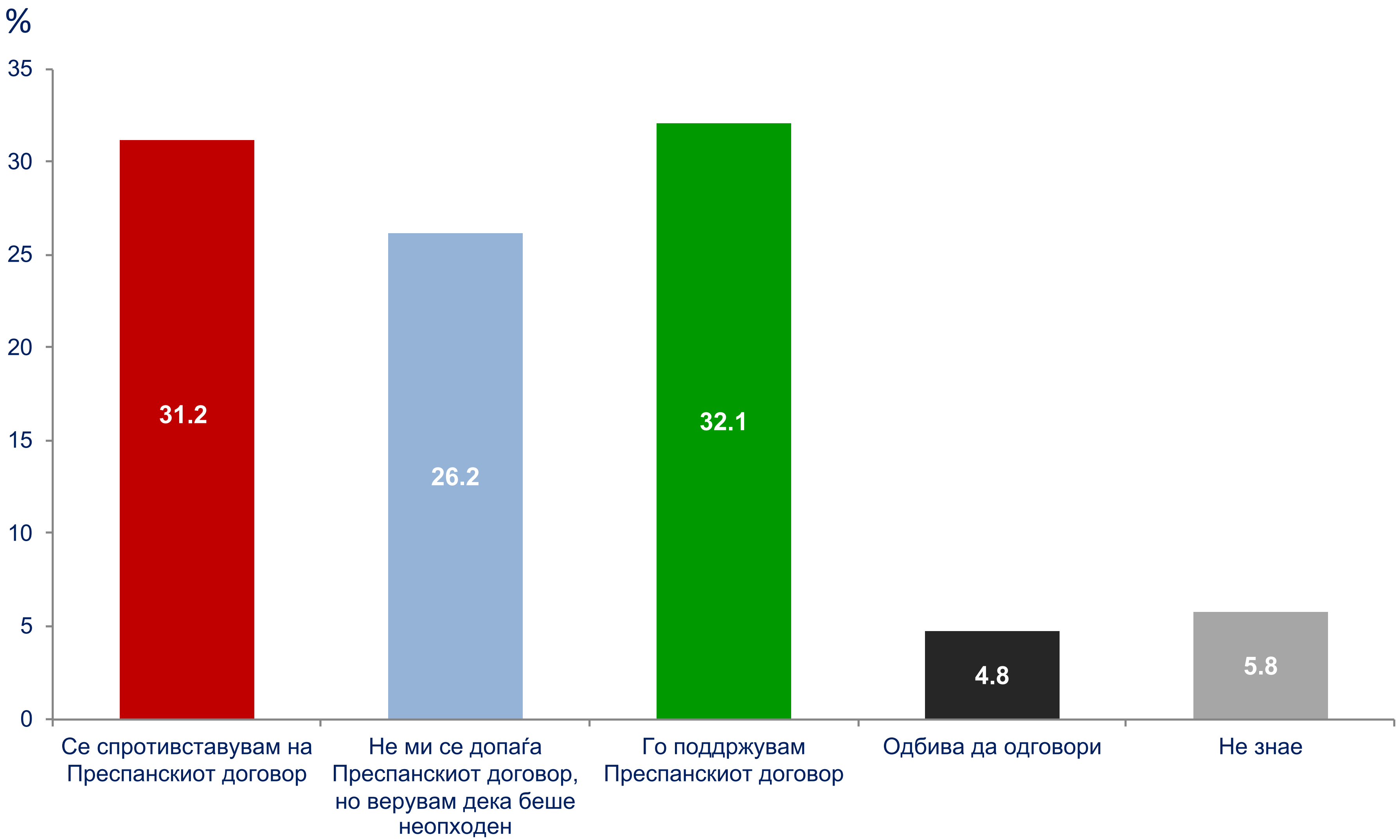

База: 1212 (сите испитаници)
Маргина на грешка + 2,81

ПОДДРШКА ЗА ПРЕСПАНСКИОТ ДОГОВОР

Која од следниве изјави најблиску го отсликува вашето мислење од денешна гледна точка во врска со Преспанскиот договор?

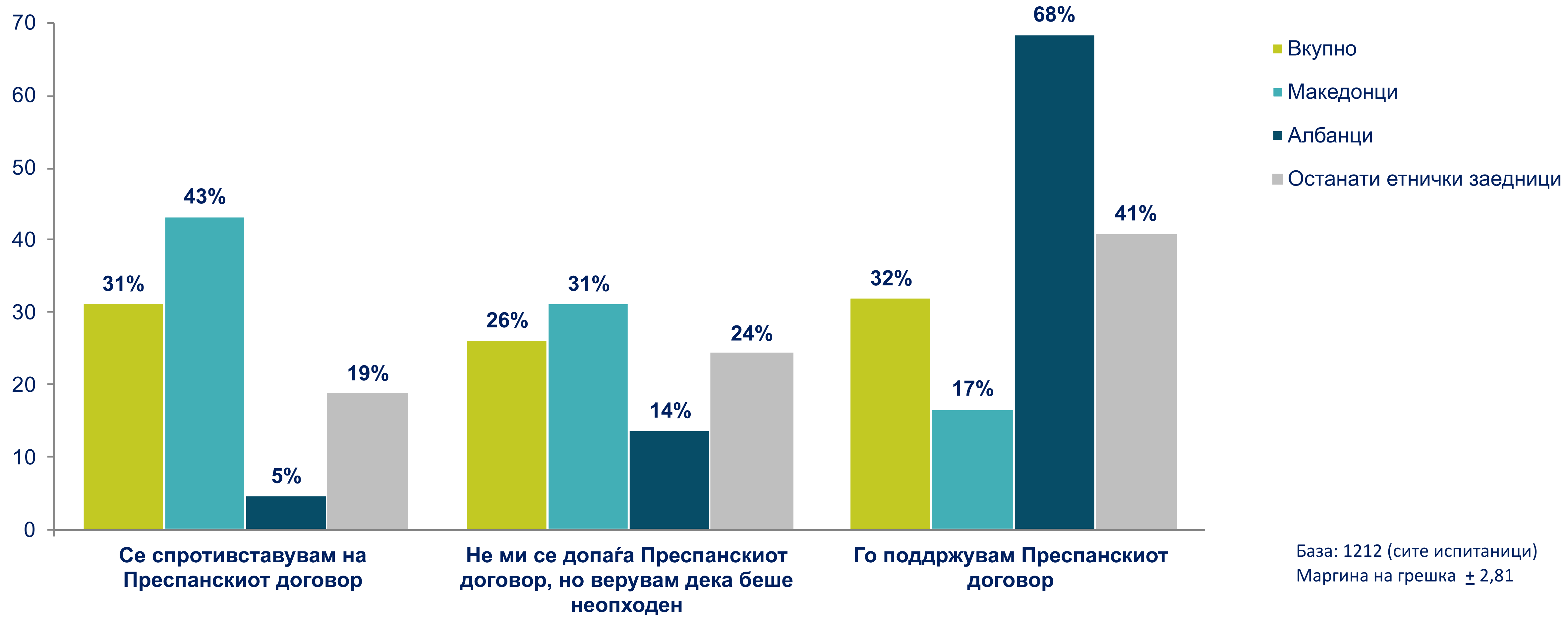

База: 1212 (сите испитаници)
Маргина на грешка ± 2,81

ПРЕСПАНСКИ ДОГОВОР – ФОКУС ГРУПИ

НЕОПРЕДЕЛЕНИ ГЛАСАЧИ

- Неопределените граѓани, етнички Македонци, не можат лесно да се категоризираат во две исклучиви категории: ЗА и ПРОТИВ Преспанскиот договор. Преспанскиот договор е комплесно прашање кое предизвикува судир на различни и многу често спротивставени **мисли, чувства и гледишта кај поединецот**

- Личниот конфликт кај граѓанинот е предизвикан од повеќе фактори:

- Неопходност на договорот како услов за евроатлантската интеграција на земјата
- Револтираност од начинот на кој референдумот *„се иstурка присилно и без дебата*"
- Свесност за неподготвеноста и нереформираноста на земјата и нејзината некомпатибилност со европските стандарди
- Револтираност од ЕУ која не ги исполни ветувањата и не ја награди државата за огромната жртва која ја направи
- Опасност од губење на идентитетот, јазикот и историјата
- Немање заеднички став на двете најголеми партии во однос на ова клучно државно прашање

- За помал, но значаен дел од учесниците промената на името е неприфатлива, а Преспанскиот договор е направен на сила, правно неиздржан и *„дилигиран од странците"*

ВМРО-ДПМНЕ И РЕВИДИРАЊЕ НА ПРЕСПАНСКИОТ ДОГОВОР

Ве молам да ми кажете дали се согласувате или не се согласувате со следното: Верувам дека ВМРО-ДПМНЕ ќе го ревидира Преспанскиот договор кога ќе дојде на власт?

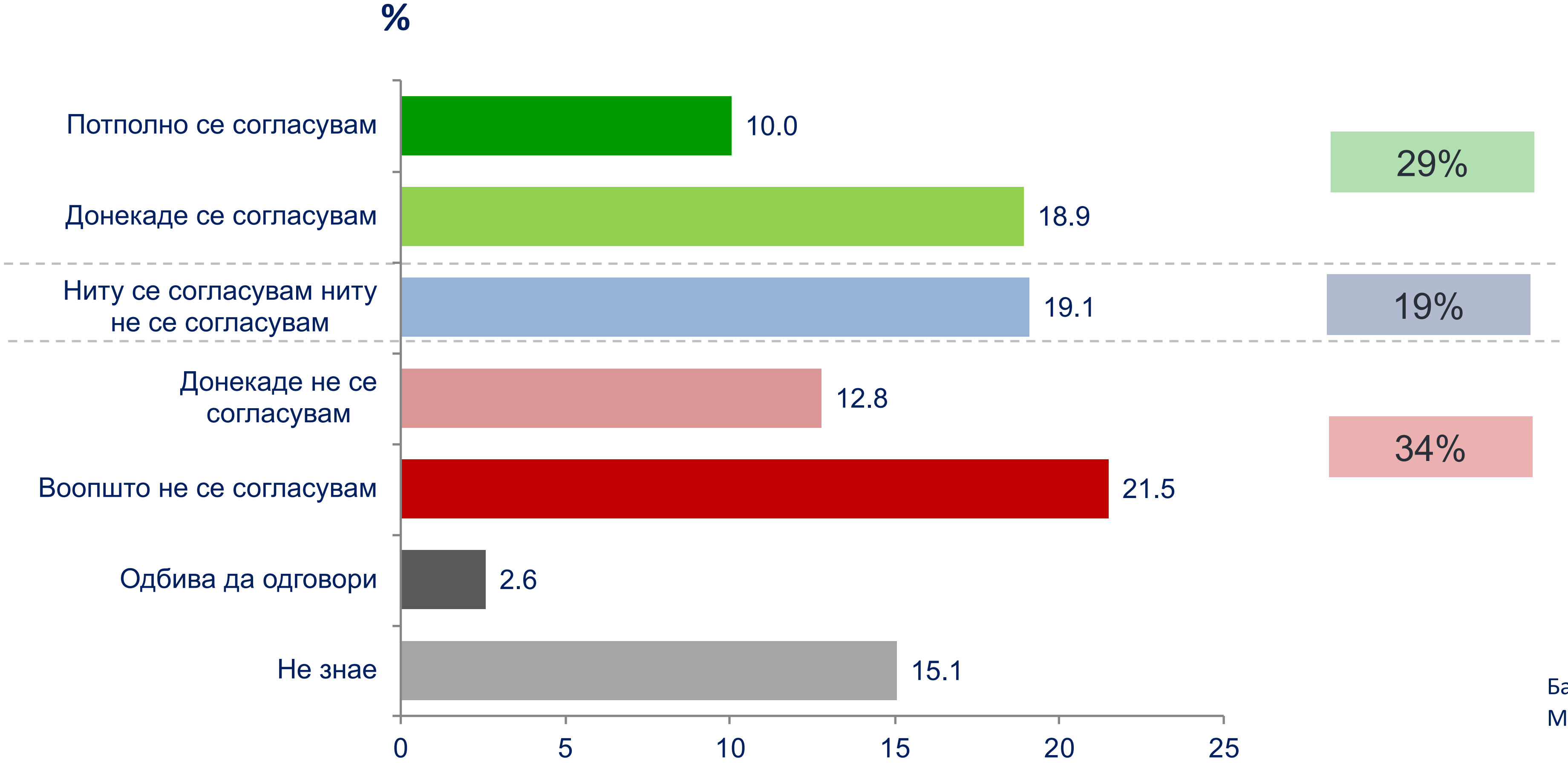

База: 1212 (сите испитаници)
Маргина на грешка + 2,81

ВМРО-ДПМНЕ И РЕВИДИРАЊЕ НА ПРЕСПАНСКИОТ ДОГОВОР

Ве молам да ми кажете дали се согласувате или не се согласувате со следното: Верувам дека ВМРО-ДПМНЕ ќе го ревидира Преспанскиот договор кога ќе дојде на власт?

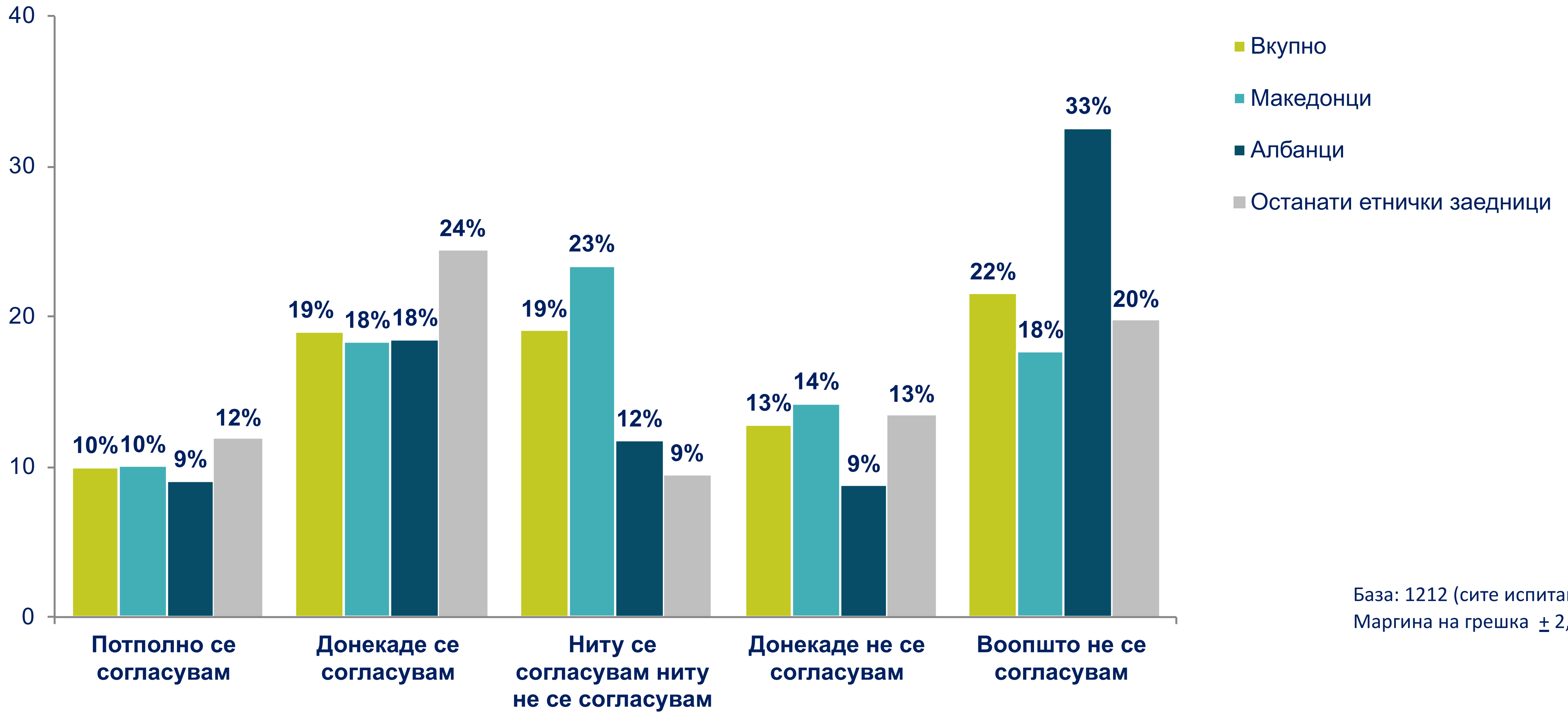

База: 1212 (сите испитаници)
Маргина на грешка ± 2,81

TEAM Institute research, quality and development

NDI NATIONAL DEMOCRATIC INSTITUTE

ПОДДРШКА ЗА ПРИСТАПУВАЊЕ КОН ЕУ И НАТО

Многу е веројатно дека нашата земја во скоро време ќе се приклучи кон НАТО. Дали вие...

79% Вкупна поддршка за приклучување кон НАТО

База: 1212 (сите испитаници)
Маргина на грешка ± 2,81

TEAM Institute research, quality and development

NDI NATIONAL DEMOCRATIC INSTITUTE

ПОДДРШКА ЗА ПРИСТАПУВАЊЕ КОН ЕУ И НАТО

Нашата земја чека да се придвижи кон отпочување на преговори за пристапување кон Европската Унија. Дали вие...

82% Вкупна поддршка за членство во ЕУ

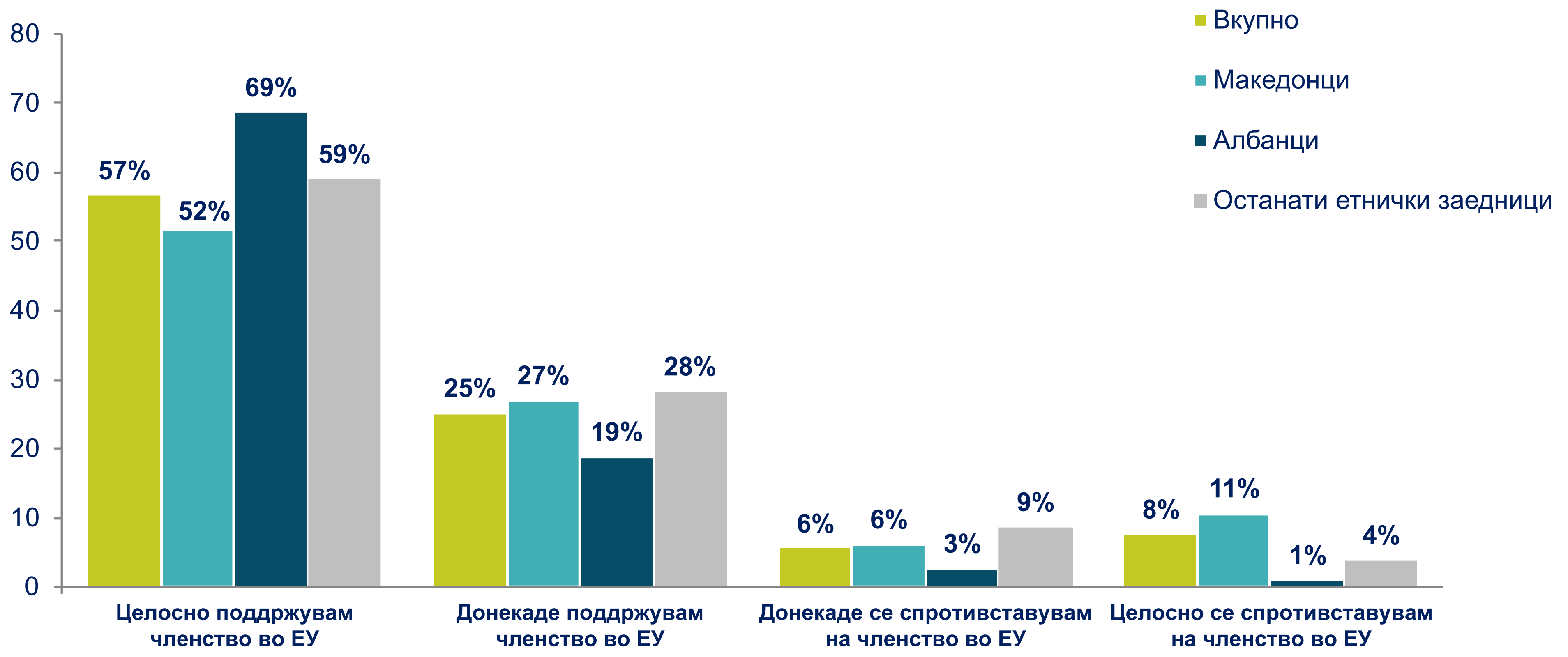

База: 1212 (сите испитаници)
Маргина на грешка + 2,81

TEAM Institute research, quality and development

NDI NATIONAL DEMOCRATIC INSTITUTE

ВЕРБА ЗА ПРИСТАПУВАЊЕ ВО ЕУ

Колку сте уверени дека…?

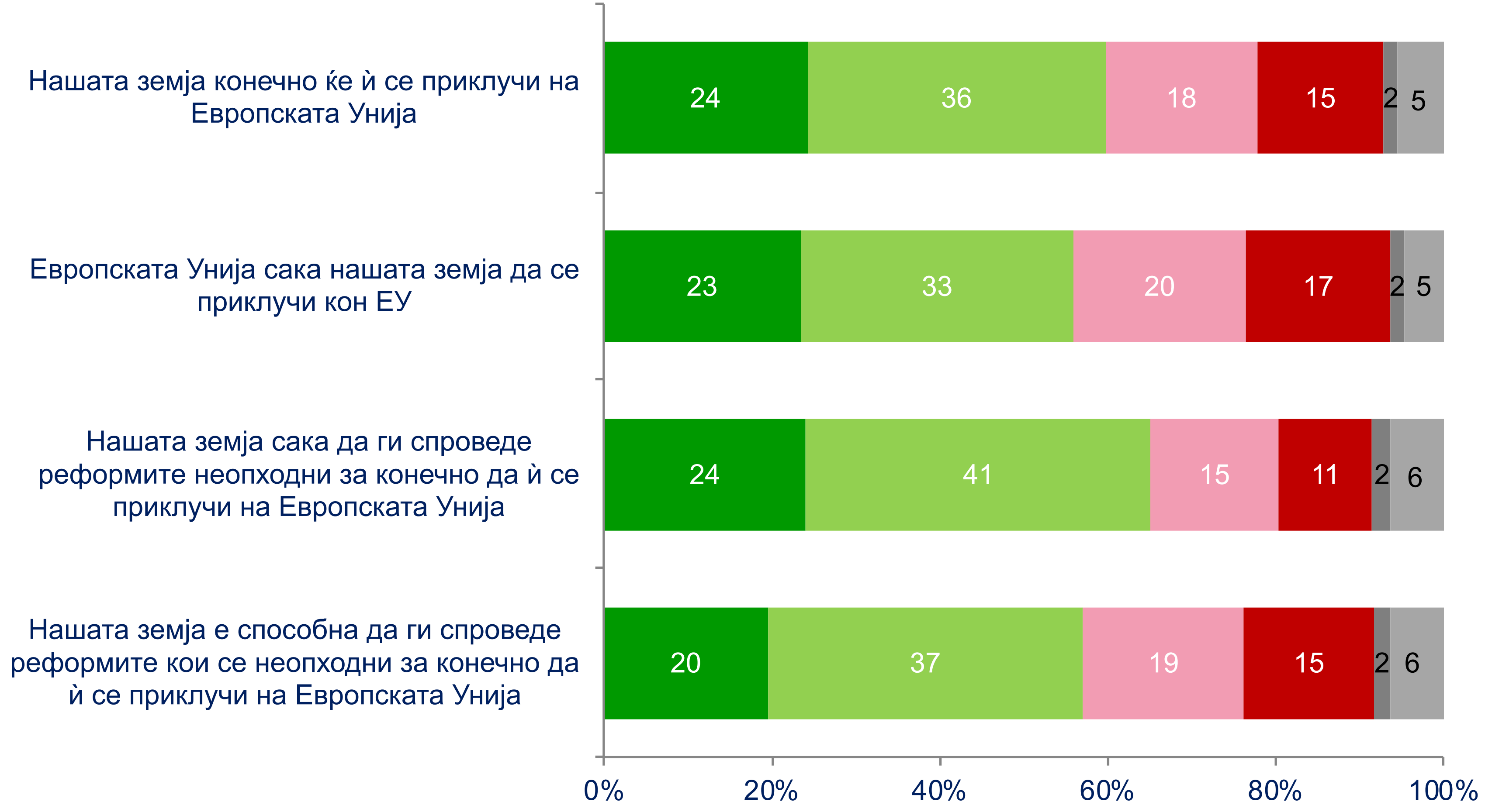

Етничките Албанци повеќе веруваат во сите изјави

База: 1212 (сите испитаници)
Маргина на грешка ± 2,81

TEAM Institute research, quality and development

NDI NATIONAL DEMOCRATIC INSTITUTE

ВЛИЈАНИЕ ОД БЛОКИРАЊЕТО НА ПРЕГОВОРИТЕ

Во октомври 2019 година, по промената на името на нашата земја, ЕУ го блокираше почетокот на преговорите со нас во врска со членството во ЕУ. Која од следниве изјави најдобро го прикажува вашето мислење?

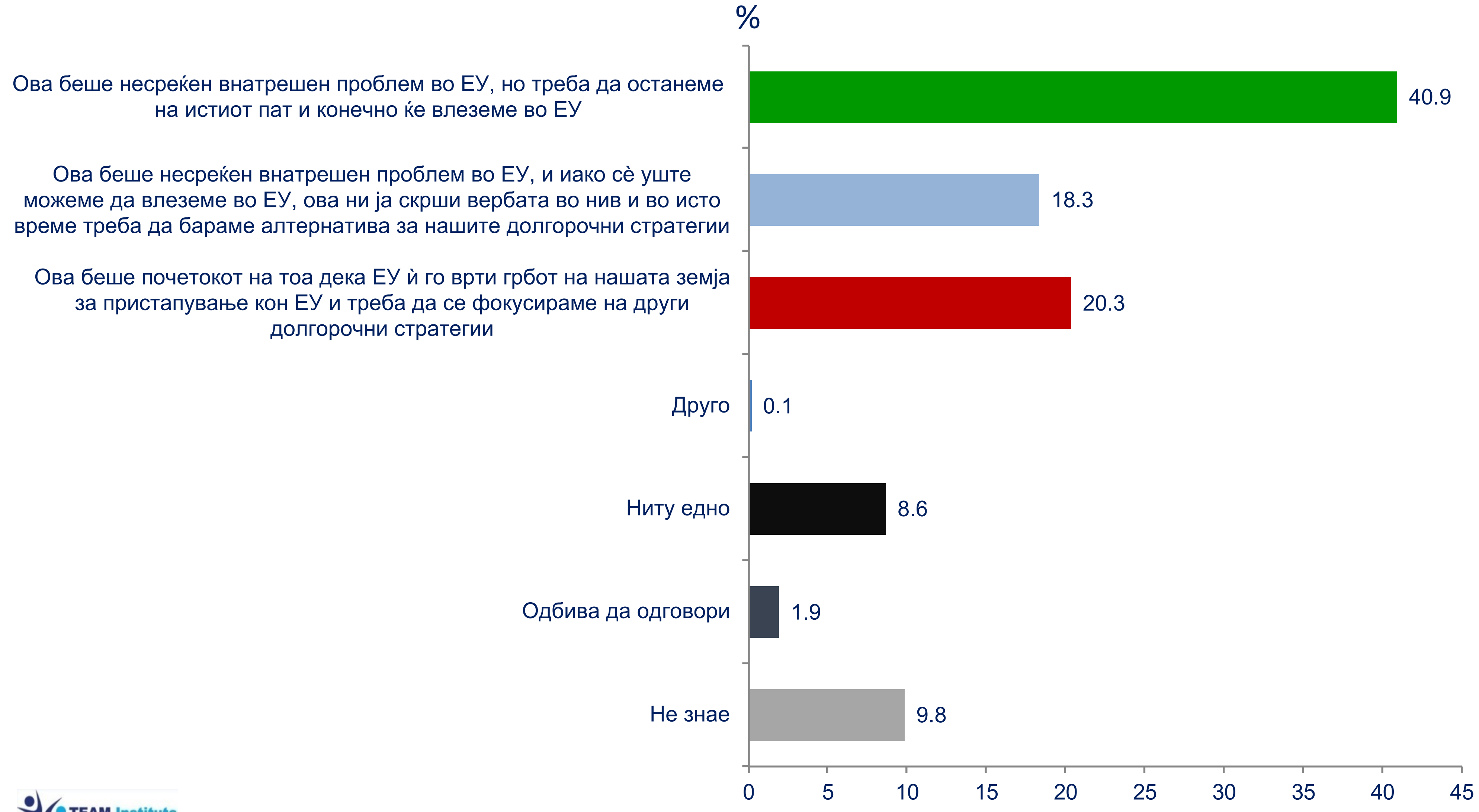

База: 1212 (сите испитаници)
Маргина на грешка ± 2,81

TEAM Institute research, quality and development

NDI NATIONAL DEMOCRATIC INSTITUTE

ВЛИЈАНИЕ ОД БЛОКИРАЊЕТО НА ПРЕГОВОРИТЕ

Во октомври 2019 година, по промената на името на нашата земја, ЕУ го блокираше почетокот на преговорите со нас во врска со членството во ЕУ. Која од следниве изјави најдобро го прикажува вашето мислење?

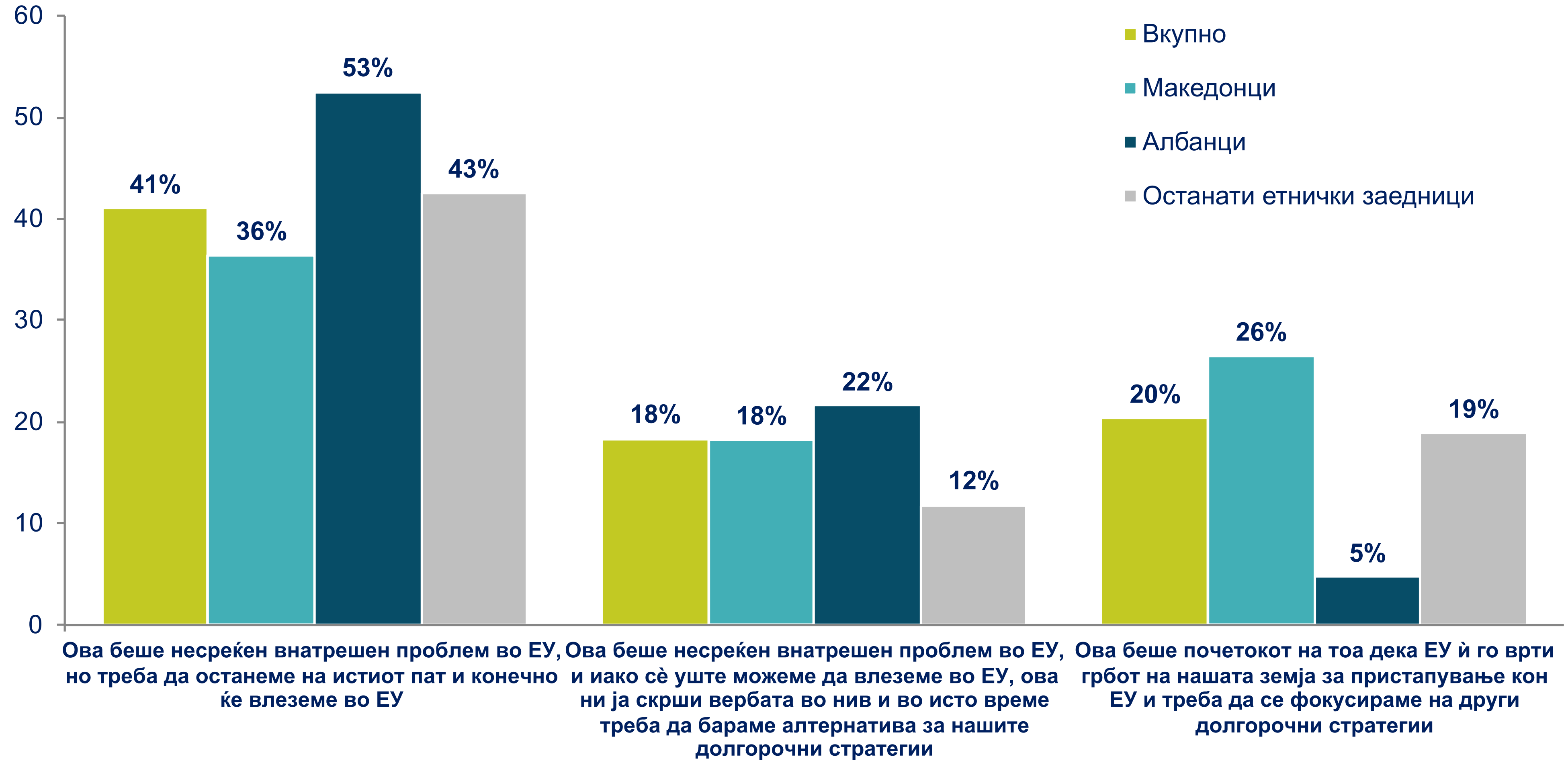

База: 1212 (сите испитаници)
Маргина на грешка + 2,81

Поголем дел од учесниците слушнале за новата методологија, но слабо се информирани за нејзината содржина

- Мнозинството гледа позитивен аспект:
  - ✓ Освестување за неопходноста од реформи
  - ✓ Притисок за спроведување на реформите
  - ✓ Поголема дисциплина и контрола
  - ✓ Квалитет и одржливост на реформите

МЕТОДОЛОГИЈАТА НА ЕУ - ФОКУС ГРУПИ

- **Помал дел од учесниците на новата методологија гледаат со скепса и загриженост**

- За нив новата методологија претставува:
  - ✓ грешка на ЕУ и последица на нивното внатрешно несогласување
  - ✓ двоен стандард за новите земји членки
  - ✓ манипулација од страна на ЕУ
  - ✓ разочарување
  - ✓ отежнување и одолговлекување на патот кон ЕУ
  - ✓ можност за уцени и условување за ситници
  - ✓ полесно блокирање во текот на преговорите

НАДВОРЕШНА ПОДДРШКА

Според вас, која од овие земји или организации најмногу им помага на нашите национални интереси?

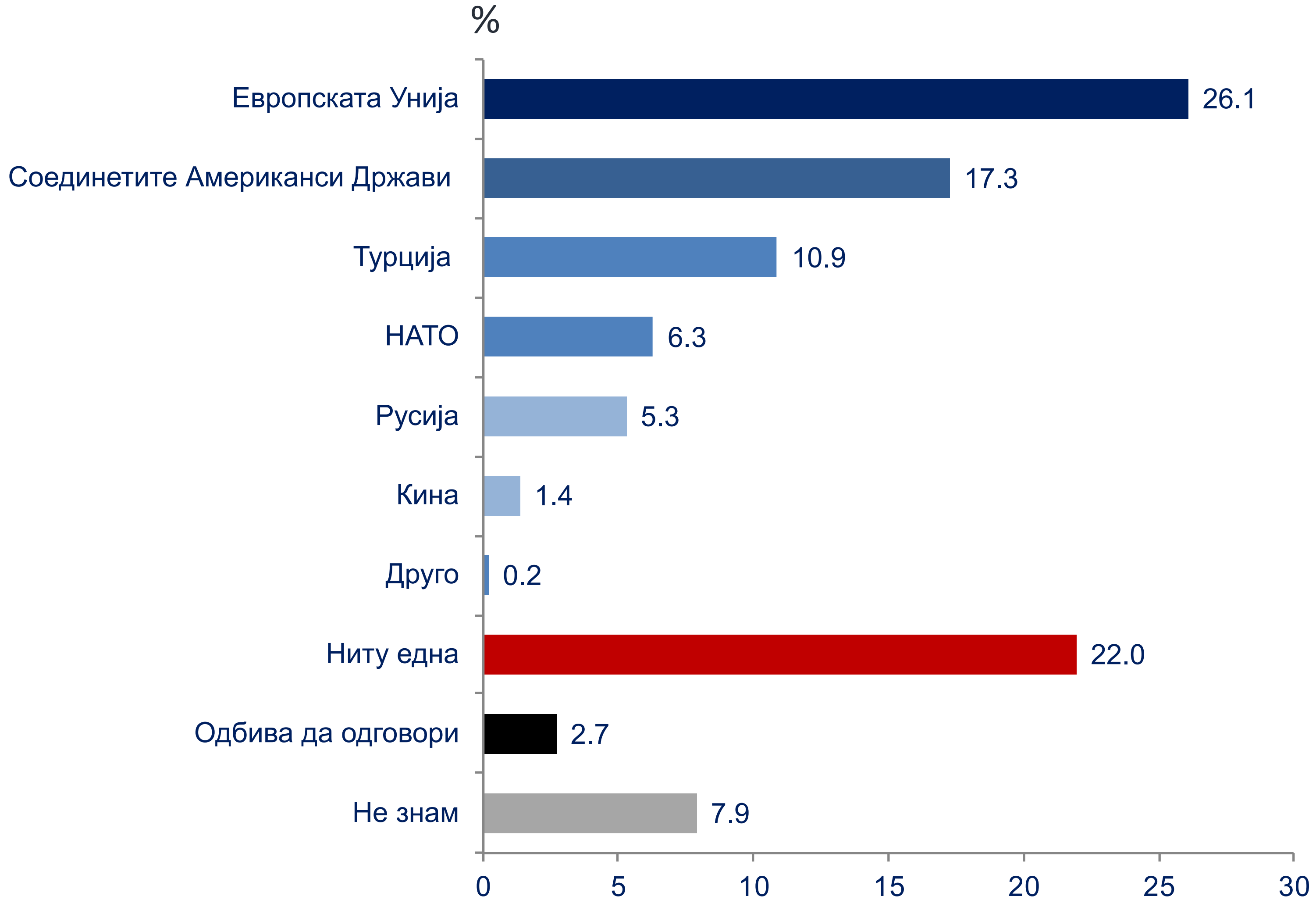

Западна ориентација **50%**

Источна ориентација **18%**

Ниту една **22%**

База: 1212 (сите испитаници)
Маргина на грешка ± 2,81

НАДВОРЕШНА ПОДДРШКА

Q38. Според вас, која од овие земји или организации најмногу им помага на нашите национални интереси?

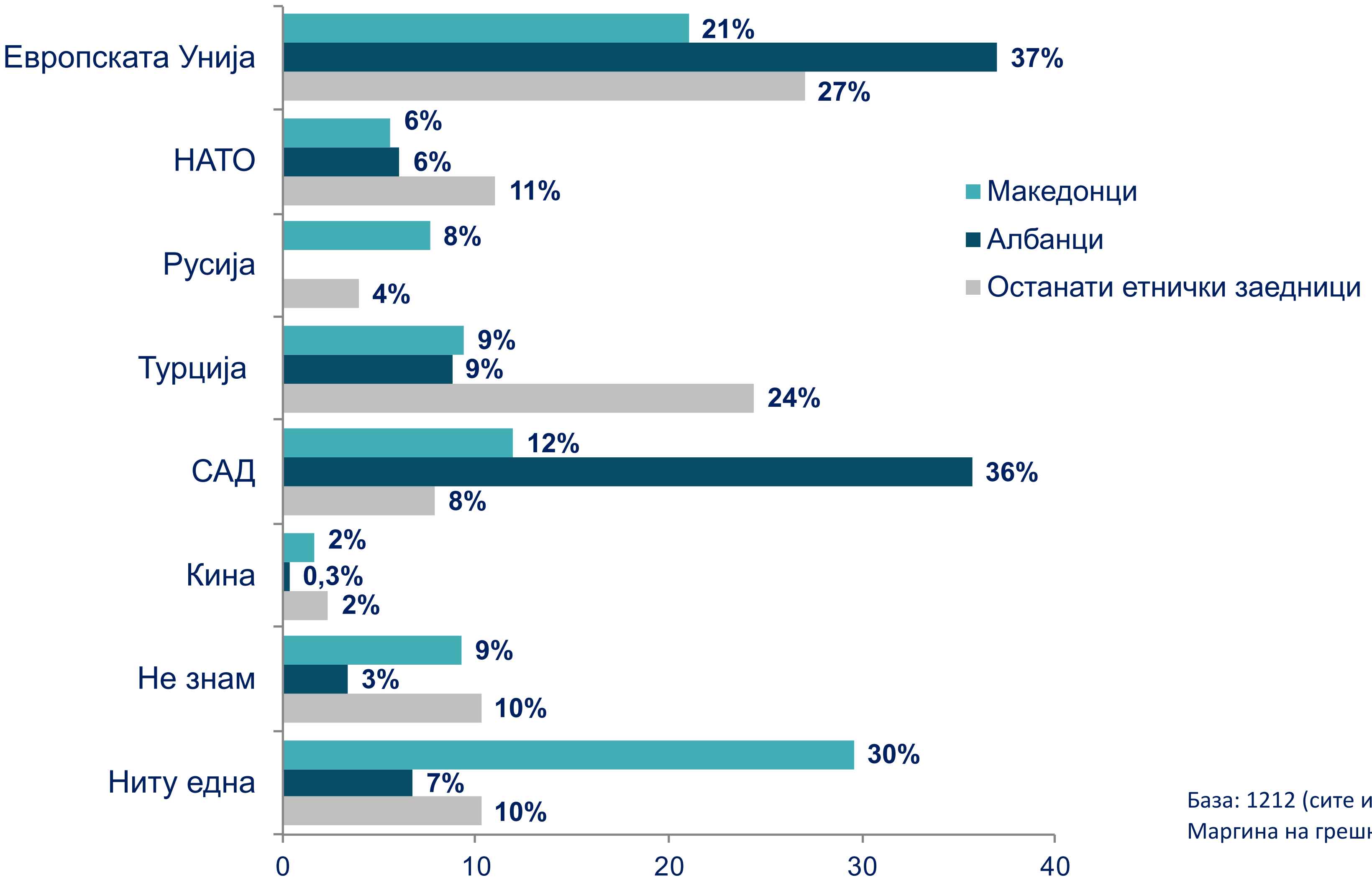

База: 1212 (сите испитаници)
Маргина на грешка + 2,81

VIII. ВАЖНИ РЕФОРМИ

ЗАДОВОЛСТВО ОД ВАЖНИТЕ РЕФОРМИ

Колку сте задоволни од моменталната состојба со …

TEAM Institute research, quality and development

NDI NATIONAL DEMOCRATIC INSTITUTE

ПЕРЦЕПИРАНИ ПРОМЕНИ ВО ВАЖНИТЕ РЕФОРМИ

Споредено со периодот пред три години, дали сметате дека ...

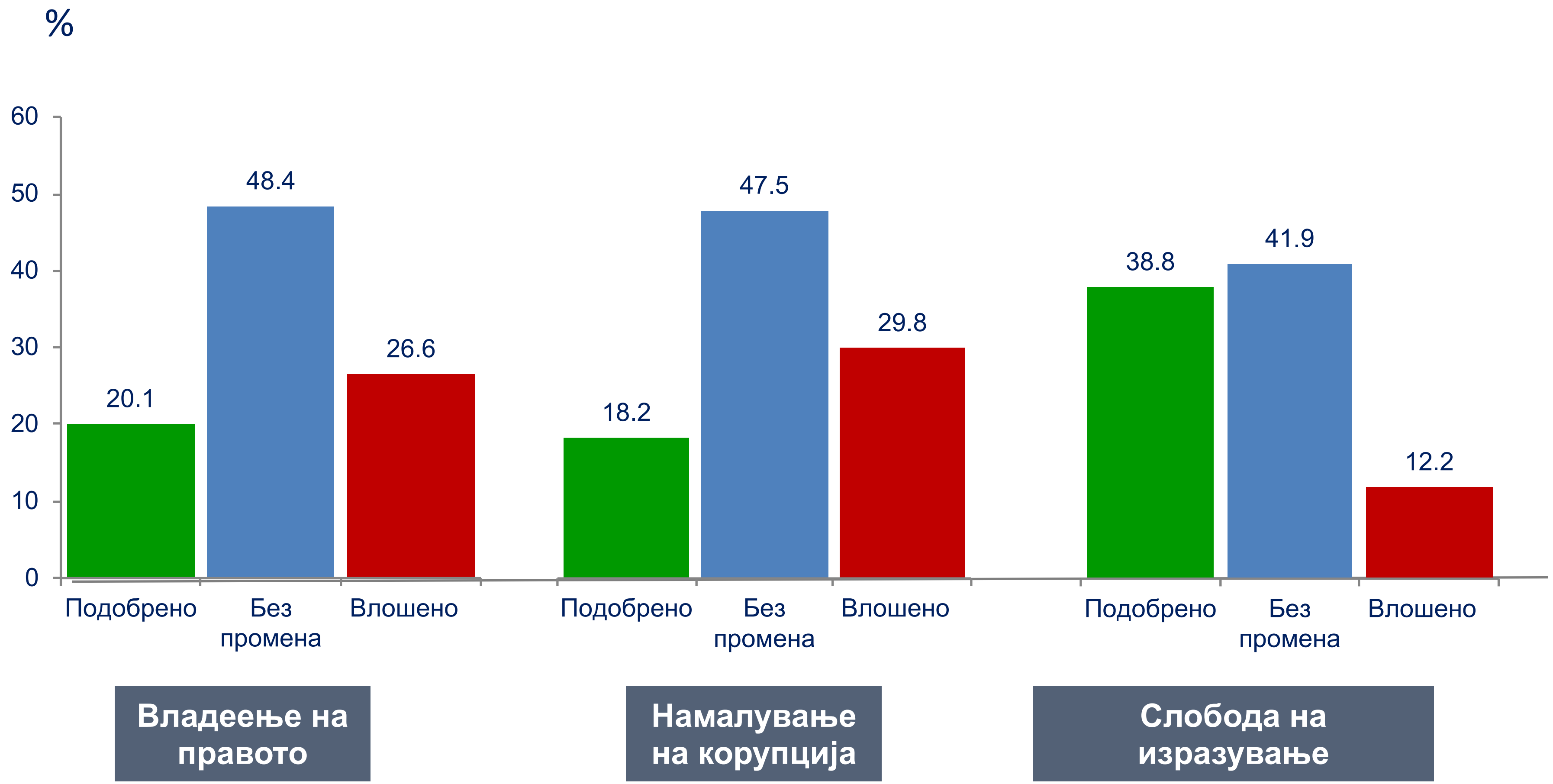

СУДСТВО И ВЛАДЕЕЊЕ НА ПРАВОТО

СУДСТВО И ВЛАДЕЕЊЕ НА ПРАВОТО – ФОКУС ГРУПИ

НЕОПРЕДЕЛЕНИ ГРАЃАНИ

Состојба

Еден од најсериозните проблеми во земјата

- Партизирано судство веќе 30 години
- Состојба на беззаконие и невладеење на правото
- Законите не важат подеднакво за сите, граѓаните се немоќни и незаштитени
- “Турска серија“ и “Монти Пајтон судство“

Кој е виновен?

Сите политички партии

- Владата која не направи реформи во судството
- Бизнис елитите
- Искорумпирани судии и обвинители без интегритет
- Немањето контрола и отчетност на работата на судиите
- СЈО

СЈО и аферата Рекет

Огромна разочараност и уништена надеж за правда

- Врв на криминалот и корупцијата во судството
- Изневерени очекувања од меѓународниот фактор во изборот на специјалната јавна обвинителка

СУДСТВО И ВЛАДЕЕЊЕ НА ПРАВОТО

Ќе ви прочитам неколку изјави. Ве молам да ми кажете дали се согласувате или не се согласувате со секоја од нив.

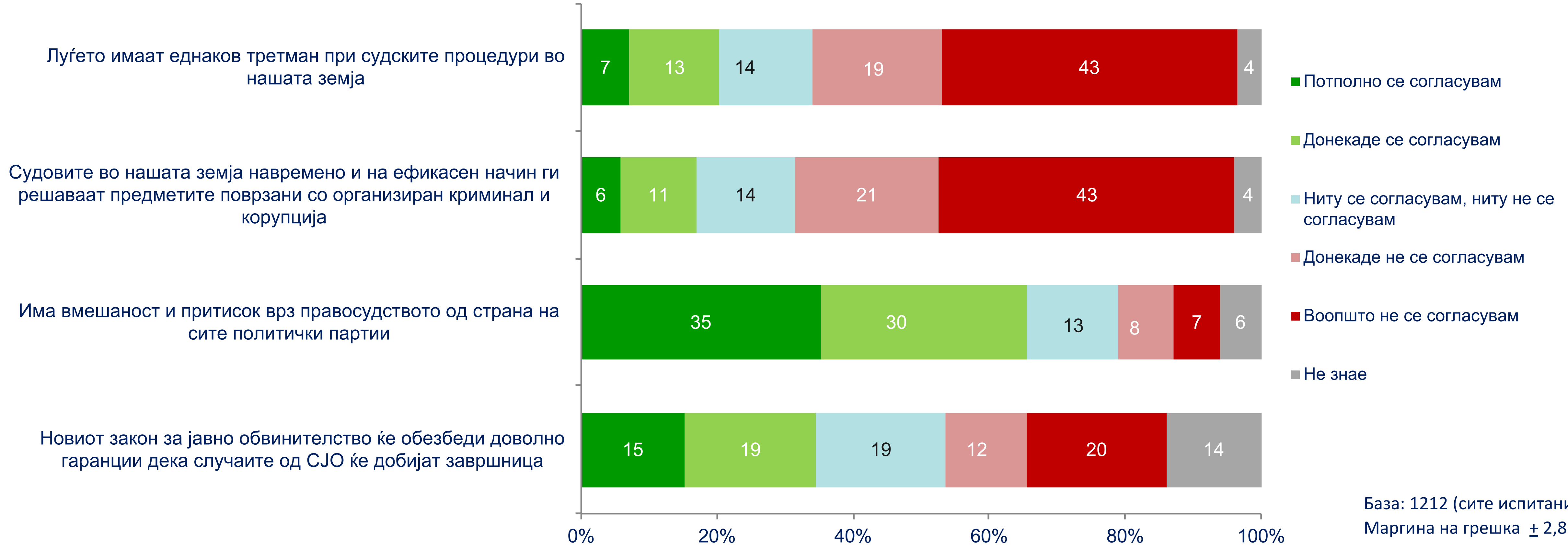

База: 1212 (сите испитаници)
Маргина на грешка ± 2,81

TEAM Institute research, quality and development

NDI NATIONAL DEMOCRATIC INSTITUTE

Закон за јавното обвинителство

- Ниска информираност за Законот за јавно обвинителство
- За неинформираните дава надеж, а за другите не е правно издржан потег кој поставува двојни стандарди во судството

БОРБА ПРОТИВ КОРУПЦИЈА

КОРУПЦИЈА

Дали вие лично во последните три години сте морале да направите некому услуга, сте морале некому да му дадете подарок или сте морале да му платите на СЛУЖБЕНИК ВО ЈАВЕН СЕКТОР за да добиете услуга или документ, нешто што владата треба да го испорача без никаков надомест?

База: 1212 (сите испитаници)
Маргина на грешка ± 2,81

СТАВОВИ КОН КОРУПЦИЈАТА

Сега ќе ви прочитам неколку изјави. Ве молам да ми кажете дали се согласувате или не се согласувате со секоја од нив.

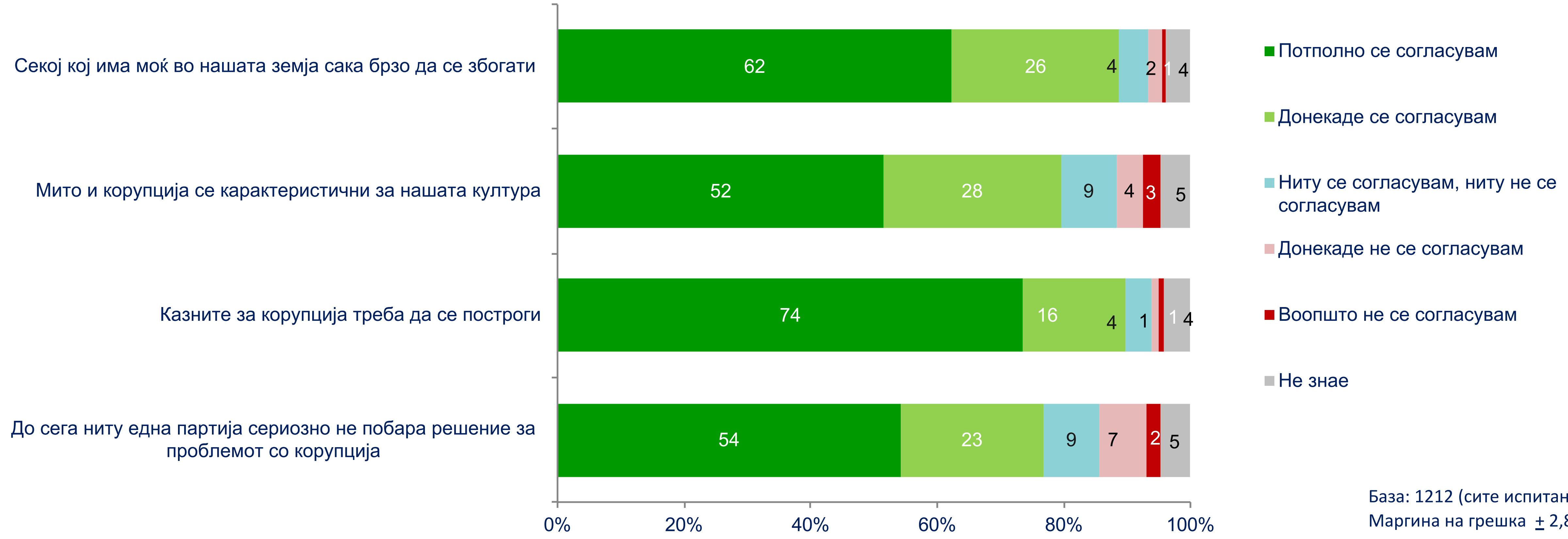

База: 1212 (сите испитаници)
Маргина на грешка ± 2,81

TEAM Institute research, quality and development

NDI National Democratic Institute

СЛОБОДА НА ИЗРАЗУВАЊЕ

Оценка на медиумскиот простор

ПРЕМНОГУ ЗАВИСНИ ОД СРЕДСТВА ОД ПОЛИТИЧКИОТ СИСТЕМ

- Економска и политичка зависност
- Развиена партиска маркетинг мрежа
- Непрофесионално известување
- Изнесување на лични ставови и интерпретации на новинарите
- Профит пред квалитет и објективност

Промени во медиумите

ПОЗИТИВНИ ПРОМЕНИ

- Поголема слобода на говор во медиумите
- Поголем баланс на различни политички гледишта
- Помалку владина пропаганда
- Повеќе дебатни емисии со спротивставени гледишта

Доверба во медиумите

СЕ ОЧЕКУВА ПОВЕЌЕ ВО ОВАА НАСОКА

- Ниска доверба во медиумите
- Сѐ уште не постои независност и објективност во известувањето
- Се следат повеќе различни медиуми за формирање на сопствен критички став и мислење

ЗАКОН ЗА УПОТРЕБА НА ЈАЗИЦИТЕ

ЗАПОЗНАЕНОСТ СО ЗАКОНОТ ЗА УПОТРЕБА НА ЈАЗИЦИТЕ

Во 2019 година, нашата земја го донесе Законот за употреба на јазиците во нашата земја. Колку ви е позната содржината на овој закон?

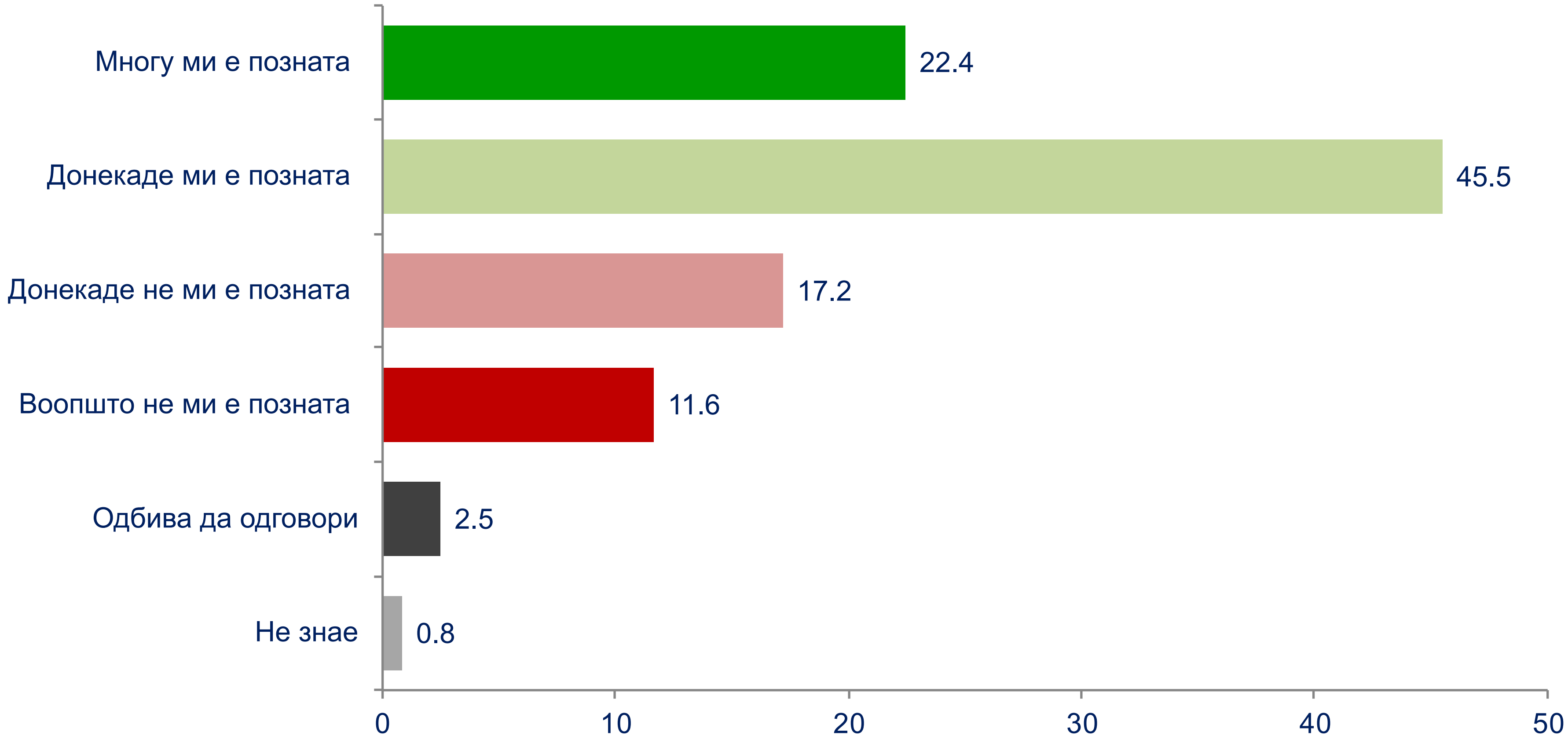

База: 1212 (сите испитаници)
Маргина на грешка ± 2,81

TEAM Institute research, quality and development

NDI National Democratic Institute

ПОДДРШКА ЗА ЗАКОНОТ ЗА УПОТРЕБА НА ЈАЗИЦИТЕ

Колку го поддржувате или не го поддржувате Законот за употреба на јазиците во нашата земја?

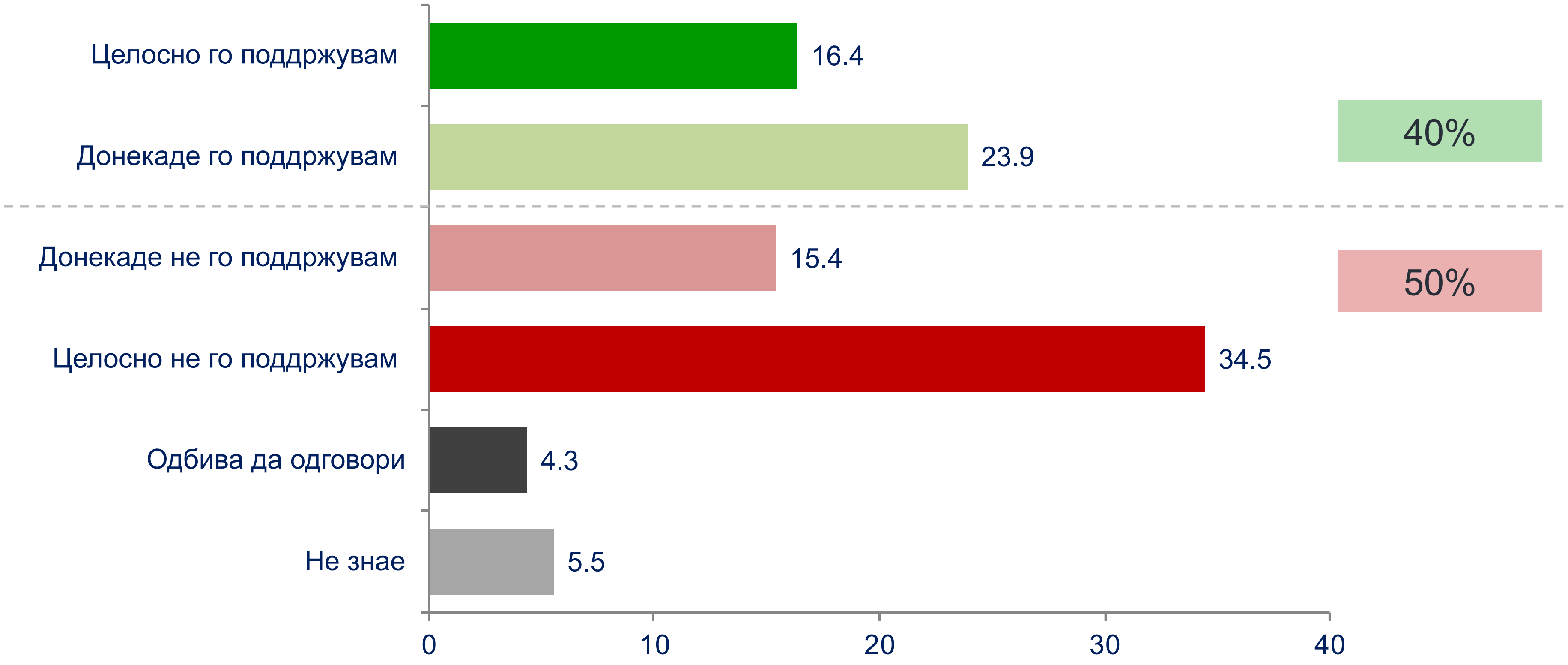

База: 1212 (сите испитаници)
Маргина на грешка + 2,81

ПОДДРШКА ЗА ЗАКОНОТ ЗА УПОТРЕБА НА ЈАЗИЦИТЕ

Колку го поддржувате или не го поддржувате Законот за употреба на јазиците во нашата земја?

База: 1212 (сите испитаници)
Маргина на грешка ± 2,81

IX. МЕДИУМИ И ДЕЗИНФОРМАЦИИ

МЕДИУМИ

Кој е вашиот главен извор на политички вести?
На кој медиум најмногу му верувате како извор на политички вести?

Главен извор на политички вести

Медиум со најголема доверба

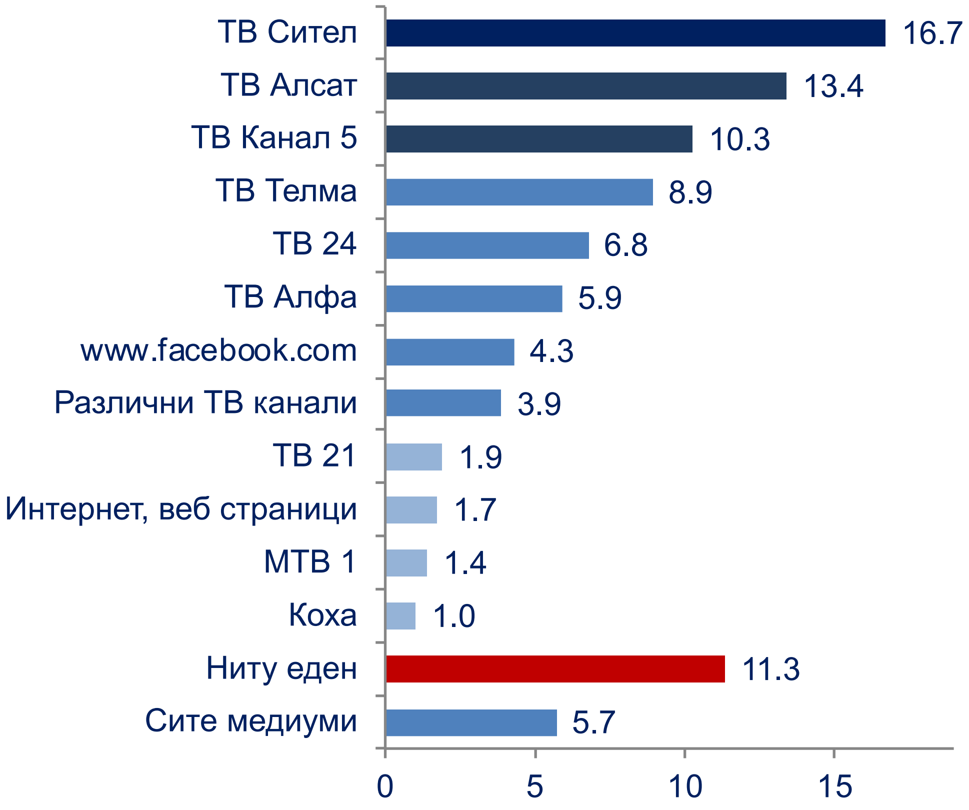

База: 1212 (сите испитаници)
Маргина на грешка ± 2,81

ЗАГРИЖЕНОСТ ЗА ДЕЗИНФОРМАЦИИ

Колку сте загрижени за тоа дека дезинформациите можат да извршат влијание врз резултатите на претстојните парламентарни избори? Дали сте...

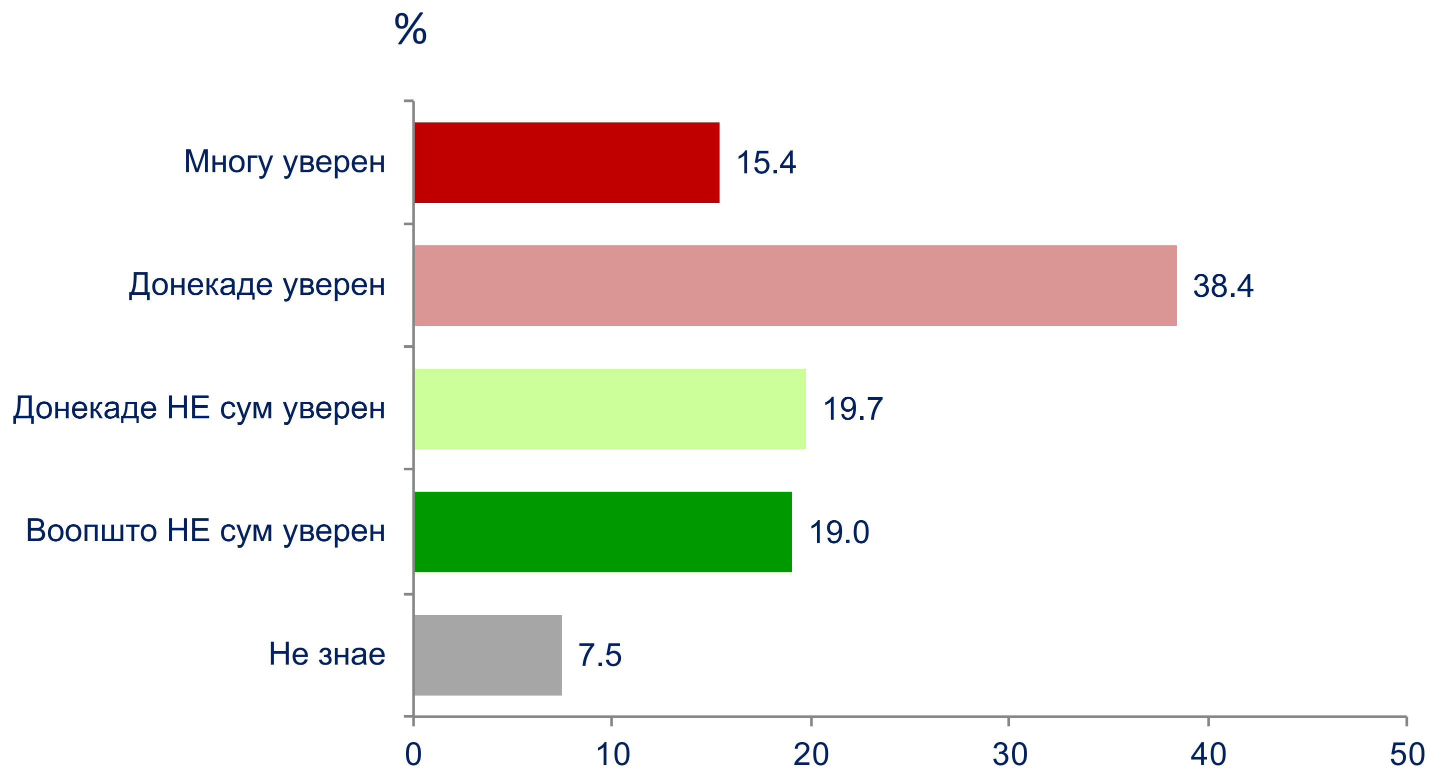

База: 1212 (сите испитаници)
Маргина на грешка ± 2,81

ИЗЛОЖЕНОСТ НА ДЕЗИНФОРМАЦИИ

Ве молам да ми кажете каде сè сте биле изложени на дезинформации?

ИЗЛОЖЕНИ НА ДЕЗИНФОРМАЦИИ

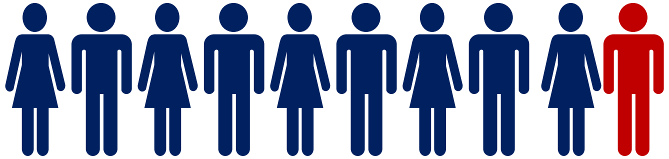

88%

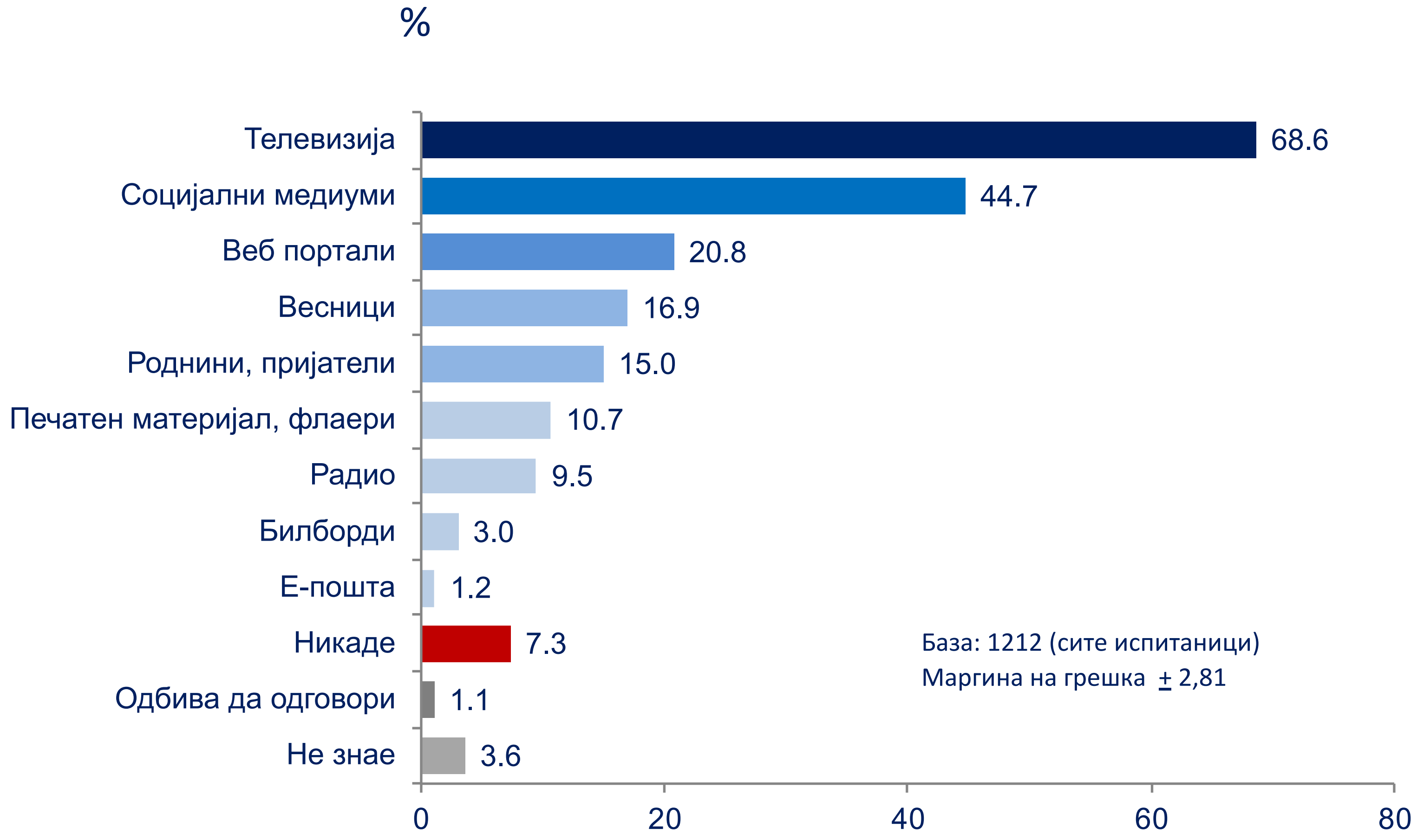

ПАРЛАМЕНТАРНИ ИЗБОРИ – ФОКУС ГРУПИ

Дезинформации

НЕОПРЕДЕЛЕНИ ГЛАСАЧИ

Дезинформации и лажни вести

- Присутни секаде, особено на интернет
- Создаваат забуна и конфузија кај граѓаните
- Подгреваат атмосфера и имаат моќ да влијаат

Извори на дезинформации

- Политичките партии ширaт дезинформации
- Медиумите сакаат ексклузивни вести и ги преувеличуваат работите, ширaт дезинформации заради поголема гледаност

Како препознаваат дезинформации

- Медиум на кој е објавена информацијата
- Споредба со други медиуми
- Наслов
- Автор / извор на информација
- Коментари на социјални мрежи

TEAM Institute research, quality and development

NDI NATIONAL DEMOCRATIC INSTITUTE

ПЕРСПЕКТИВИ И ОДНЕСУВАЊА - ДЕЗИНФОРМАЦИИ

Ќе ви прочитам неколку изјави. Ве молам да ми кажете дали се согласувате или не се согласувате со секоја од нив

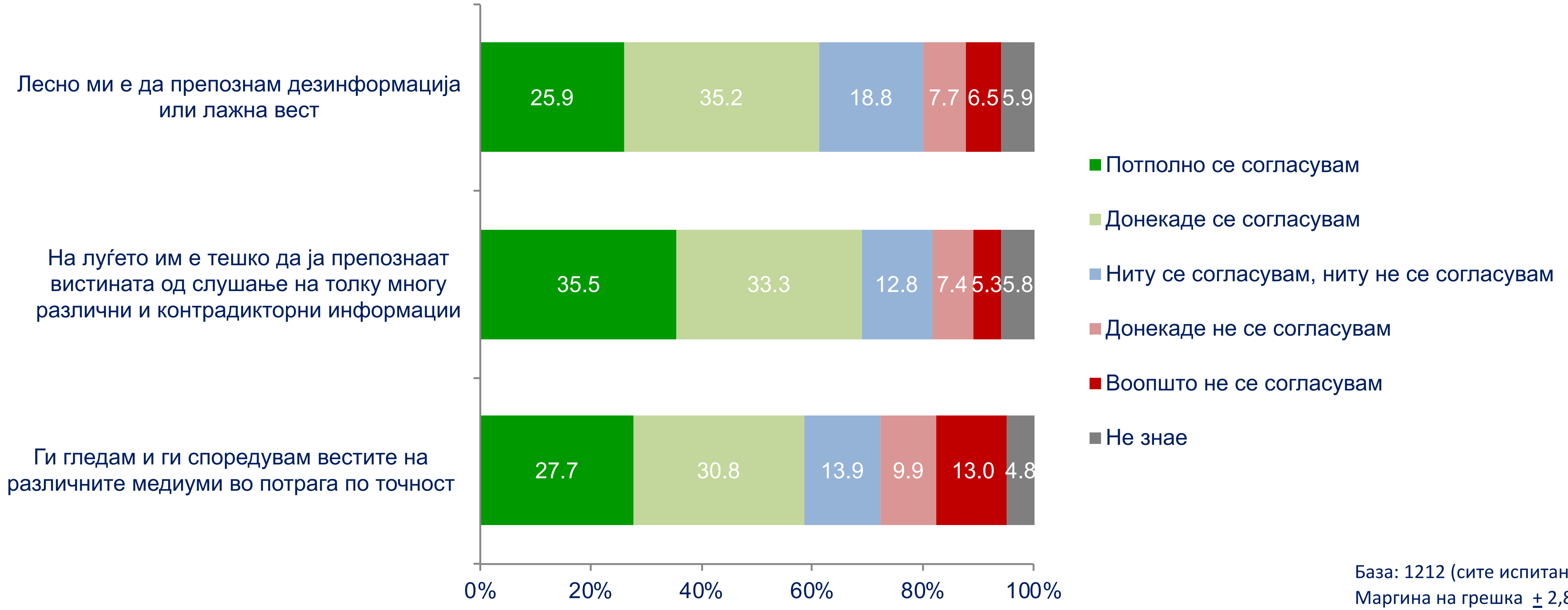

База: 1212 (сите испитаници)
Маргина на грешка ± 2,81

X. МЕРКИ ЗА МЛАДИ, ОБРАЗОВАНИЕ, ВРАБОТУВАЊЕ И ИСЕЛУВАЊЕ

МЕРКИ ЗА МЛАДИ – ФОКУС ГРУПИ

- **Ниска информираност за сите мерки за млади**

Споменати мерки за млади:

✓ Месечен надоместок од 3000 ден за млади до 23 години вработени во производство
✓ 20 000 еур почетна инвестиција во земјоделието
✓ Финансиска мотивација и стипендија за стручни училишта
✓ Обуки за побрзо вработување и поддршка на компаниите за вработување на млади лица (Соработка помеѓу општината, Агенцијата за вработување и бизнис секторот)
✓ Поддршка за млади претприемачи
✓ Младинска гаранција

МЛАДИТЕ ЗА ОБРАЗОВАНИЕТО – ФОКУС ГРУПИ

НЕОПРЕДЕЛЕНИ ГЛАСАЧИ
МЛАДИ < 30

Состојба во образованието

БЕЗ НАДЗОР

- Нема квалитетна и корисна пракса
- Нема стручен кадар
- Нема контрола врз работата на професорите
- Застарена програма, не се следат модерните текови и иновациите
- Корупција, непотизам, врски
- Силна партизација во образовните установи
- Ниски критериуми за квалитет
- Брзи и лесни дипломи на дисперзираните и приватните универзитети
- Промашена Кембриџ програма

Предлози за подобрување

ФОКУС И НАДГРАДБА

- Почеста и поквалитетна пракса
- Насочување на младите кон дефицитарни дејности, стручни училишта
- Повисоки критериуми за упис на факултет
- Модерна настава и вклучување на компјутерска технологија во наставата
- Задолжителна вклученост на педагог и психолог во училиштата
- Субвенции за студенти и бироа за вработување на студенти
- Намалување на работниот стаж на просветните работници

МЛАДИТЕ ЗА ВРАБОТУВАЊЕТО – ФОКУС ГРУПИ

НЕОПРЕДЕЛЕНИ ГЛАСАЧИ
МЛАДИ < 30

Проблеми со вработување

- Партиска книшка и непотизам
- Работодавците бараат задолжително работно искуство
- Стекнатото образование не соодветствува со барањата на пазарот на трудот
- Неможност за работа по струка
- Ниски плати
- Прекувремена неплатена работа
- Експлоатација на вработените

Преференции за работа

- Поголем дел во приватен сектор, заради избегнување на партиски притисоци и уцени
- Во големи компании каде постојат структура и правила
- Помал дел во јавен сектор заради стабилноста и малата ангажираност

ИСЕЛУВАЊЕ

Дали некој член на Вашето домаќинство се преселил (емигрирал) од нашата земја за да живее и работи во странство?
Дали е веројатно некој член од вашето домаќинство да се пресели (да емигрира) од нашата земја за да живее и работи во странство во наредната година?

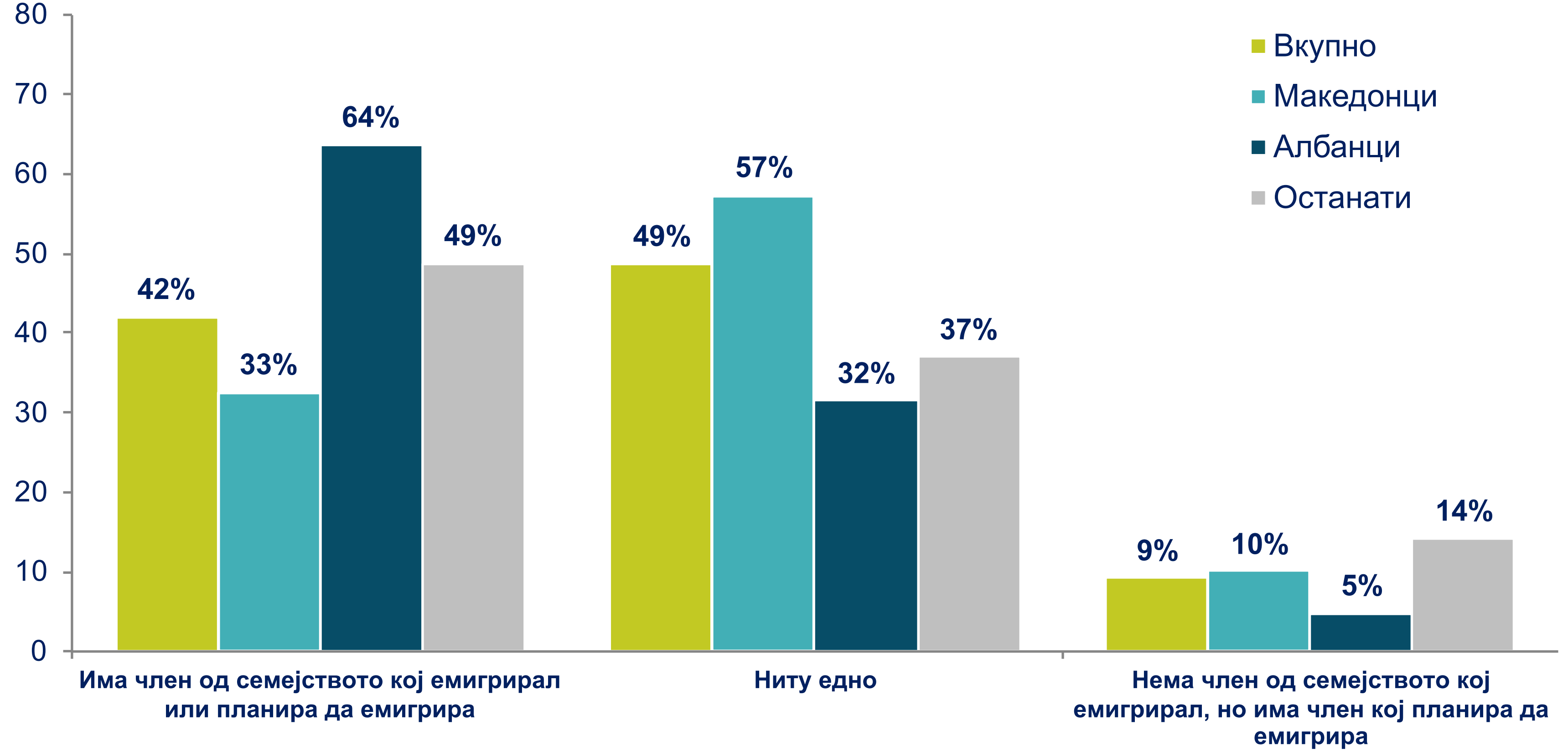

База: 1212 (сите испитаници)
Маргина на грешка ± 2,81

TEAM Institute research, quality and development

NDI NATIONAL DEMOCRATIC INSTITUTE

МЛАДИТЕ ЗА ИСЕЛУВАЊЕТО – ФОКУС ГРУПИ

Подготвеност да заминат

- Значаен дел од младите учесници планираат да заминат во некоја од европските држави
- Помал дел од нив активно бараат работа

Што би ги задржало во земјата

- Вработување без непотизам и партиска книшка
- Подобрување на квалитетот на образованието
- Можности за вработување по струка
- Соодветна плата

НЕДЕФИНИРАН НАЦИОНАЛЕН ИДЕНТИТЕТ

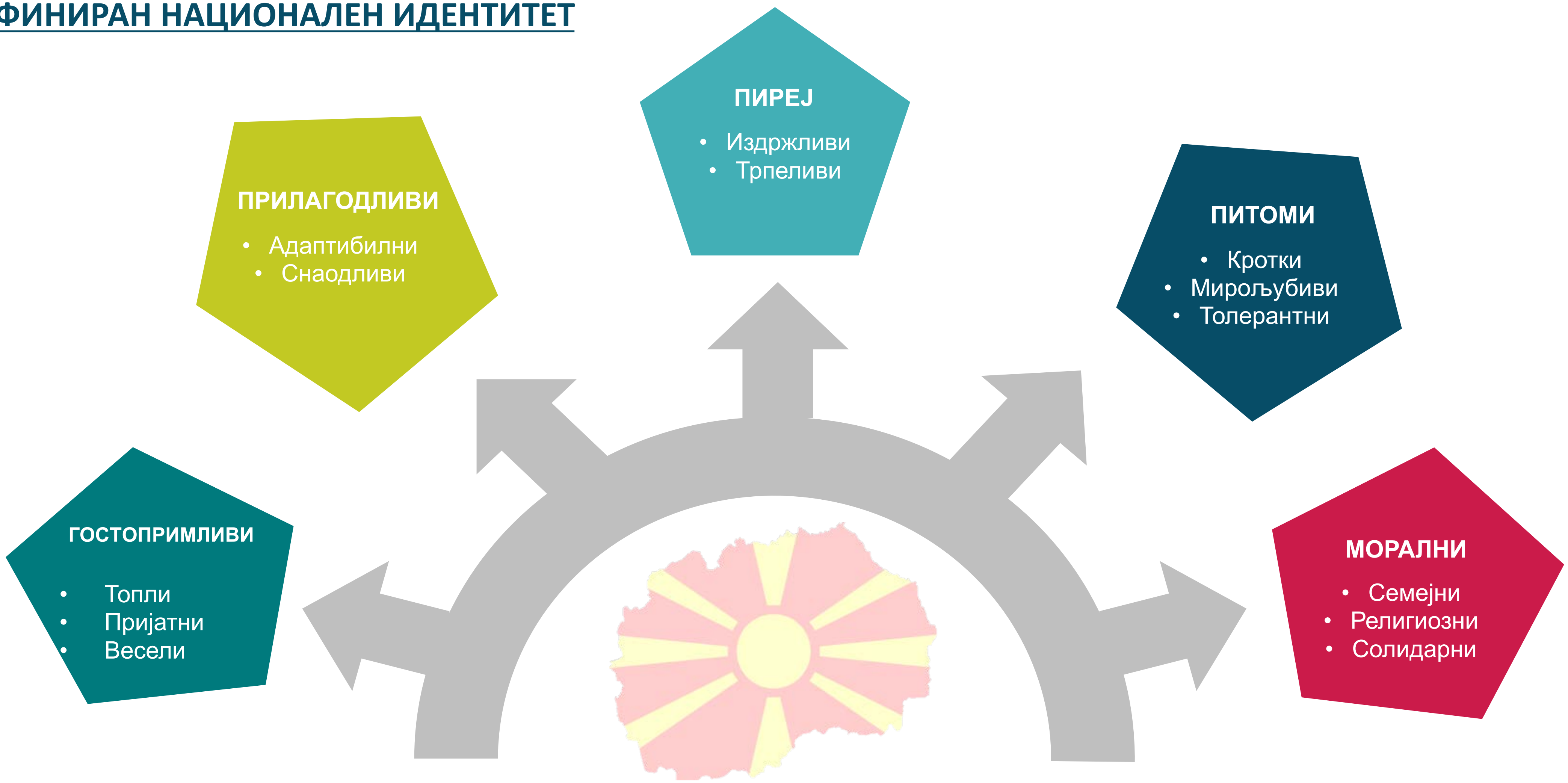

- **На учесниците им беше исклучително тешко да издвојат вредност која нè обележува нас како народ, по што сме единствени и со што се гордееме**

XI. ГЛАВНИ НАОДИ

ГЛАВНИ НАОДИ – ОПШТА СОСТОЈБА

- **СТАГНАЦИЈА:** Постои општо чувство дека државата е во стагнација со еднаков процент на гласачи кои сметаат дека државата се движи во правилна насока (30%) и оние кои сметаат дека се движи во погрешна насока (33%) - една третина (35%) смета дека државата не се движи во ниту една насока.

- **СЕВКУПНО МАЛО ПОДОБРУВАЊЕ**: Постојат индикации на мал напредок и скромни целокупни позитивни мерки. Еден од тројца граѓани на Република Северна Македонија (32%) се изјаснил дека животот на луѓето е подобрен во изминатите три години, мнозинството се изјаснило дека државата стои во место (42%), додека пак еден од четворица (24%) се изјаснил дека ситуацијата е влошена.

- **ГНЕВ КОН НЕДОСТАТОЦИТЕ НА СУДСТВОТО И УЛОГАТА НА ПОЛИТИЧКИТЕ ПАРТИИ КОЈА ШТО ЈА ОДИГРАА ВО СОЗДАВАЊЕТО НА ПРОБЛЕМОТ И НИВНОТО ОТСУСТВО ЗА НЕГОВО РЕШАВАЊЕ**: Најсериозната национална загриженост на гласачите е во врска со намалување на корупцијата и организираниот криминал во согласност со подобрување на правосудството. Оваа состојба е постојана со многу висок процент на граѓани кои воопшто немаат доверба во судството (48% *воопшто немаат доверба*, 70% имаат мала или воопшто немаат доверба, наспроти 12% кои изразуваат доверба), во јавното обвинителство (41% *воопшто немаат доверба*, 62% мала или воопшто немаат доверба и 16% имаат доверба). Во текот на фокус групите, неопределените гласачи објаснија дека сите политички партии се одговорни за оваа ситуација. Дополнително, со оглед на тоа што ЕУ не направи чекор напред кон пристапувањето, а по тешко донесениот Преспански договор, постои чувство дека овие реформи имаат дополнителна важност која што не може да чека.

- **ВОДЕТЕ СМЕТКА И ЗА ЕКОНОМИЈАТА:** Економските теми остануваат клучно прашање каде што 35% од испитаниците изразуваат дека тоа им е главната грижа (економија, вработување, животен стандард).

- **ЕМИГРАЦИЈА:** Пропаднатите судски реформи, скромните економски подобрувања, како и чувството на преголемо наметнување на политичките партии, покрај другите фактори, придонесуваат за постојана емиграција. Околу четири од десет домаќинства (42%) имаат член на семејството кој емигрирал, додека едно од десет (9%) домаќинства немаат член на семејството кој емигрирал, но укажуваат дека е *веројатно некој да емигрира во текот на претстојната година*.

- **НАМАЛЕН ИНТЕРЕС ЗА ГЛАСАЊЕ:** Во пресрет на изборите, неопределените гласачи во фокус групите изразиле ниско ниво на интерес за гласање, нагласувајќи низа причини за загриженост, меѓу кои и верувањето дека изборите се залудни, поттикнуваат поделби, а профитираат само корупцијата и политиката.

ГЛАВНИ НАОДИ - ДОВЕРБА ВО ИНСТИТУЦИИ, НАКЛОНЕТОСТ КОН ПОЛИТИЧКИ ПАРТИИ И ПОЛИТИЧАРИ

- Општо земено, **сите институции, партии и политичари имаат низок рејтинг,** со изразено високо ниво на целосна недоверба   или многу неблагонаклонето мислење.

- За некои институциите или политичари граѓаните се потолерантни: Зоран Заев има одредена доза на национална почит и се перципира со симпатии во многу поголема мера споредено со други национални политички фигури (38% благонаклонетост помеѓу етничките Македонци, 55% помеѓу етничките Албанци и 56% помеѓу останатите етнички заедници)**. Постои значителна поларизација меѓу етничките Македонци симпатизери на ВМРО-ДПМНЕ** (кои сметаат дека сè што е поврзано со СДСМ и етничките Албанци е многу негативно) **и симпатизерите на СДСМ** (кои сметаат дека сè што е поврзано со ВМРО-ДПМНЕ е многу негативно).

- Она што е интересно е дека **иако етничките Албанци изјавуваат дека ќе гласаат за нивните етнички партии**, истите не се благонаклонети кон нивните партии и лидери, но истовремено **имаат донекаде позитивно мислење за СДСМ и за Зоран Заев.**

ГЛАВНИ НАОДИ – ИЗБОРИ 2020

- **2020 ИЗБОРИ – ОДЅИВ**

  - **Тројца од четворица гласачи (76%) планираат да гласаат, додека 44% изјавуваат дека сигурно ќе гласаат.**
  - **23% планираат да гласаат за СДСМ,** 90% од нив изјавуваат дека дефинитивно ќе гласаат за нив, а 10% од нив може да се премислат.
  - **20% планираат да гласаат за коалицијата на ВМРО ДПМНЕ;** од нив, 94% се сигурни, а 6% може да се премислат.
  - 7% планираат да гласаат за ДУИ (90% сигурно), **6% за Алијансата на Албанците и Алтернатива**, а **2% за движењето БЕСА** (забелешка: истражувањето беше во тек кога беше објавена коалицијата меѓу СДСМ и БЕСА).
  - **14% се изјасниле дека нема да гласаат**, 14% одбиле да дадат одговор на прашањето, 2% изјавиле дека ќе го поништат гласачкото ливче, а 11% изјавиле дека биле неопределени.

    (ЗАБЕЛЕШКА: кога станува збор за етничките Македонци, 28% планираат да гласаат за ВМРО ДПМНЕ и 28% за СДСМ.)

- **2020 ИЗБОРИ – ДОВЕРБА ВО СИСТЕМОТ, ДЕЗИНФОРМАЦИИ**

  - **Постои умерена недоверба меѓу гласачите** на Северна Македонија во врска со валидноста на изборите. **Половина од нив (52%) се уверени** дека изборите ќе се одвиваат слободно и фер, 19% од нив *се многу уверени* и 33% *се делумно уверени*. Четири од десет гласачи (39%) имаат малку доверба (21%) или немаат доверба (18%).
  - Постои **широка распространетост на дезинформации (88% биле изложени на нив)** првенствено од телевизија (69%) и од социјалните медиуми (45%). **Повеќето ги обвинуваат домашните политички актери, а не надворешните фактори.** Гласачите нагласуваат дека стануваат подобри во консумирањето на вестите кога критички ја примаат информацијата. **Постои распространета загриженост (54%) дека дезинформациите можат да влијаат врз изборите**, но само 15% истакнуваат дека се *многу* загрижени.

ГЛАВНИ НАОДИ - ПОЛИТИЧКИ ПАРТИИ

- **ПАРТИИ: ВМРО ДПМНЕ**
  - Наклонетост кон ВМРО-ДПМНЕ: 18% наклонети и 64% ненаклонети, а 42% од нив *многу ненаклонети*.
  - Неопределените гласачи истакнале дека ја **ценат дисциплината, фокусот на економијата и инвестирањето во младината**, но ја истакнале разочараноста од односот кон другите етнички заедници и ограничениот фокус.
  - Христијан Мицкоски: 25% наклонети и 65% ненаклонети.
  - Неопределените гласачи изразија позитивен впечаток од **идеите и интелигенцијата**, а негативниот впечаток е заснован на недостаток на харизма и дејствување под влијание на поранешниот водач на партијата.

- **ПАРТИИ: СДСМ**
  - Наклонетост кон СДСМ: 41% наклонети и 50% ненаклонети, а 36% од нив се *многу ненаклонети.*
  - Неопределените гласачи **истакнаа дека ја ценат нивната прозападна ориентација и инклузивноста**, но изразиле разочарување од нивниот неуспех во врска со ветените промени за владеење на правото и ги перципираат еднакво корумпирани како и другите партии.
  - Зоран Заев: 44% наклонети и 49% ненаклонети.
  - Неопределените гласачи имаат позитивни впечатоци кои што се однесуваат на неговата **визија, моќ на убедување и посветеност кон ЕУ.** Но, негативниот аспект е дека не може да му се верува, импулсивен е и наивен.

TEAM Institute research, quality and development

NDI NATIONAL DEMOCRATIC INSTITUTE

ГЛАВНИ НАОДИ – АЛБАНСКИ ПОЛИТИЧКИ ПАРТИИ

- **ДУИ**
  - Наклонетост кон ДУИ: 16% наклонети и 74% ненаклонети, од кои 58% *многу ненаклонети*; меѓу етничките Албанци, 37% наклонети и 54% ненаклонети.
  - Али Ахмети: 16% наклонети и 74% ненаклонети, вклучувајќи 38% наклонети и 54% ненаклонети од етничките Албанци.
  - Меѓу неопределените гласачи, кога станува збор за позитивниот аспект тој е окарактеризиран како харизматичен лидер, но кога станува збор за негативниот аспект, тој е егоцентричен и се поврзува со корупција, нелојалност и недоверба.

- **Коалиција Алијанса за Албанците и Алтернатива**
  - Наклонетост кон коалицијата Алијанса за Албанците и Алтернатива: 17% наклонети и 69% ненаклонети, од кои 54% се *многу ненаклонети*; 45% од етничките Албанци се наклонети, а 46% од нив се ненаклонети.
  - Зијадин Села: 17% наклонети и 71% ненаклонети, вклучувајќи и 47% наклонети и 45% ненаклонети меѓу ентичките Албанци.
  - Кога станува збор за неопределените гласачи, тие го сметаат за **харизматичен политичар со потенцијал**; негативната перцепција е во однос на тоа што тој се смета за радикален и му недостасува јасна визија.
  - Африм Гаши: 11% наклонети и 70% ненаклонети, вклучувајќи 26% наклонети и 59% ненаклонети од етничките Албанци.
  - Кога станува збор за неопределените гласачи, тие сметаат дека тој **не е доволно познат меѓу етничките Македонци**, но постои сознание меѓу Албанците дека тој е **млад и образован**.

- **Движењето БЕСА**
  - Наклонетост кон БЕСА: 16% наклонети и 70% ненаклонети, од кои 55% се *многу ненаклонети*; од етничките Албанци, 30% се наклонети и 60% се ненаклонети.
  - Билал Касами: 15% наклонети и 69% ненаклонети, вклучувајќи 28% наклонети и 61% ненаклонети од етничките Албанци.
  - Кога станува збор за неопределените гласачи, тој е претежно **непознат за етничките Македонци,** но за етничките Албанци тој е позитивен лик и се смета за **технократ со европски пристап**, додека други го сметаат за амбициозен.

ГЛАВНИ НАОДИ – ПРИСТАП КОН ЕУ

- **Граѓаните ја поддржуваат интеграцијата на Република Северна Македонија во Европската Унија.** Повеќе од 8 од 10 граѓани на Северна Македонија (82%) го поддржуваат членството во ЕУ, додека шест од десет (57%) силно го поддржуваат овој чекор.

- Треба да се внимава на **можното разочарување и незадоволство** предизвикани од присилниот начин на изгласување на Преспанскиот договор и одлуката на ЕУ есента 2019 година за одложување на пристапните преговори.

    - Еден од тројца граѓани на Република Северна Македонија (32%) целосно го поддржува Преспанскиот договор; кога станува збор за етничките Македонци, овој процент опаѓа на 17%.
    - Еден од четворица (26%) го поддржуваат овој договор заради неговата неопходност, вклучувајќи и 31% етнички Македонци. Па така, мнозинството од граѓаните на Република Северна Македонија (58%), вклучувајќи и половина етнички Македонци (48%), го поддржуваат Преспанскиот договор. Тројца од десет (31%) граѓани на Република Северна Македонија му се спротивставуваат на Преспанскиот договор, вклучувајќи 43% етнички Македонци.
    - Четворица од десет испитаници (41%) можат да преминат преку одложувањето на преговорите со ЕУ и немаат интерес за други сојузи.
    - Речиси двајца од десет испитаници (18%) сметаат дека довербата во ЕУ е до некаде изгубена, остануваат да го поддржуваат пристапот кон ЕУ, но се отворени за барање на алтернативни долгорочни стратегии.
    - Двајца од десет испитаници (20%) сметаат дека ЕУ се оддалечува и дека Северна Македонија треба да бара други алтернативи.

- **Половина од граѓаните на Република Северна Македонија** сметаат дека западната ориентација е најдобрата насока за нивната земја (26% за ЕУ, 17% за САД, 6% за НАТО). Еден од петмина (22%) смета дека нивната земја нема поддршка од ниту една земја, а помала група (18%) гледаат кон Исток, првенствено кон Турција (11%) и Русија (5%).

- Неопределените гласачи се изјасниле дека одложувањето на **ЕУ ја подигнало свесноста дека нивната земја мора да заврши одредени реформи за да стане целосно квалификуван кандидат.** Постои зголемување на решителноста да се постигнат реформите.

ГЛАВНИ НАОДИ – СУДСТВО, ВЛАДЕЕЊЕ НА ПРАВОТО, КОРУПЦИЈА

- **Перцепцијата за владеење на правото и обидите за намалување на корупцијата се значително негативни**. Двајца од тројца испитаници (65%) се незадоволни од сегашната состојба во врска со владеење на правото (41% *многу незадоволни*), а седум од десет испитаници се незадоволни од напорите за намалување на корупцијата (47% *многу незадоволни*).

- Дополнително, неопределените гласачи сметаат дека за ова се виновни сите политички партии.

- **Донесувањето на новиот Закон за јавно обвинителство ги подели граѓаните,** 34% се согласни дека тој ќе обезбеди продолжување на случаите на Специјалното јавно обвинителство, 33% се неутрални или неопределени, а 32% не се согласуваат.

- Корупцијата се смета за длабоко всаден проблем; осум од десет испитаници (80%) се согласуваат дека митото и корупцијата се „карактеристика на нашата култура“ - додека половина или 52% „целосно се согласуваат со сето ова“.

- **Податоците покажуваат дека луѓето можеби се подготвени за силни антикорупциски мерки** затоа што 90% се согласуваат дека (од кои 74% *целосно се согласуваат*) „казните за корупција треба да се построги“.

ГЛАВНИ НАОДИ - СЛОБОДА НА ГОВОР И МЕДИУМИ

- **Постои перцепција дека земјата остварила напредок зголемувајќи ја слободата на говорот и медиумите**, со повеќе граѓани на Република Северна Македонија кои се задоволни од моменталното ниво на слобода (64%) отколку незадоволни (31%).

- Четворица од десет испитаници (39%) изјавиле дека слободата на изразувањето се подобрила во текот на последните три години.

- Неопределените гласачи истакнале дека иако има поголема слобода на медиумите, со оглед на големото политичко влијание и економскиот притисок, **сè уште тешко можат да се идентификуваат објективни и независни вести.**

- Доминантниот извор на политички вести е телевизијата (65% ја навеле како примарен извор), **но не се издвојува одредена телевизиска куќа на која што најмногу ѝ се верува.**

ТИМ Институт
истражување, квалитет, развој

NDI
NATIONAL DEMOCRATIC INSTITUTE FOR INTERNATIONAL AFFAIRS